

Moralo wa Setjhaba le

Mosebetsi wa Sasol

Mining (Pty) Limited

bakeng sa

Sigma Colliery: Referense ya DMRE

ya Shafte ya Mooikraal: FS

30/5/1/2/2/221 MR

E lokotswe ka dilemo tse hlano ho tloha ka Phupu 2020 –
Phupjane 2025

Indekese
Leqeph
e

1.	Selelekela	1	
2	Ketapele		5
3.	Lenaneo la tihabollo ya basebetsi		9
3.1	Ho ikamahanya le melao ya tihabollo ya tsebo		9
3.2	Moralo wa tihabollo ya tsebo ya mesebetsi (Taelo ya 46 (b) (i))		11
3.3	Dikgeo tseo ho leng thata ho di kwala		13
3.4	Moralo/tsela e tswelang pele ya ho ithutela mesebetsi (Taelo ya 46(b) (ii))		14
3.4.1	Ditlhoko tsa hona jwale tsa tsebo ya ho bala le ho ngola le AET		14
3.4.2	Dilenashipi		17
3.5	Moralo wa thupello le bokwetlisi (Taelo ya 46(b)(iii))		20
3.6	Moralo wa dilenashipi le dibasari (Taelo ya 46(b)(iv))		22
3.7	Moralo wa Tekatekano Mosebetsing (Taelo ya 46(b) (v))		28
4.	Lenaneo la tihabollo ya moruo wa selehae		31
4.1	Tlhahisoleseding ya bohlokwa ya bosetjhaba le moruo (Taelo ya 46(c)(i))		31
4.2	Mesebetsi e ka sehloohong ya moruo (Taelo ya 46(c)(ii))		33
4.3	Kameho ya ho rafa		33
4.4	Diporojeke tsa ditsi tsa ditshebeletso le phediso ya bofuma		34
4.5	Mehato ya ho sebetsana le maemo a matlo le a ho phela		38
4.6	Mehato ya ho sebetsana le phepo		39
4.7	Moralo wa moshwelella wa phumano ya mesebetsi		39
4.7.1	Thepa ya ho Rafa		40
4.7.2	Ditshebeletso		41
5.	Ditshebetso tse amanang le tsamaiso ya ho fokotsa mesebetsi le basebetsi		43
5.1	Foramo ya Kamoso		43
5.2	Maqheka a ho baballa mesebetsi le ho qoba ditahlehelo tsa mesebetsi le ho fokotseha ha khiro		44
5.3	Maqheka a ho fana ka ditharollo tse ding le mekgwatshebetso ya ho theha polokeho ya mesebetsi		45
5.4	Tsebo ya mesebetsi e menyane		46
5.5	Maqheka a ho ntlafatsa tsela eo setjhaba le moruo o amehang ka yona		49
6.	Ditokisetso Tsa Ditjhelete		51
7.	Boitlamo		52

Letoto la ditheibole

Theibole ya 1: Dibaka tse romelang basebetsi – Basebetsi ba ka nako yohle ka la 31 Tshitwe 2019	6
Theibole ya 2: Dibaka tse romelang basebetsi – Basebetsi ba hirilweng ka la 31 Tshitwe 2019	7
Theibole ya 3: Tlhahisoleseding ya ho Ngodisa SETA	10
Theibole ya 4: Maemo a thuteho a Basebetsi ba Nako e Telele (Foromo ya Q) 12	
Theibole ya 5: Maemo a thuto a Basebetsi ba Hirilweng (Foromo ya Q)	13
Theibole ya 6: Ditabatabelo tsa AET tsa kahara mokgatlo ka selemo	16
Theibole ya 7: Ditabatabelo tsa AET tsa kantle ho mokgatlo ka selemo	16
Theibole ya 8: Dilenashipi – Kahara Mokgatlo (Karolo ya 18.1)	19
Theibole ya 9: Dilenashipi – Kantle ho Mokgatlo (Karolo ya 18.1)	19
Theibole ya 10: Ditabatabelo tsa Dilenashipi Kahara Mokgatlo (diEIT)	24
Theibole ya 11: Ditabatabelo tsa Dibasari tsa kahara mokgatlo ka selemo	27
Theibole ya 12: Ditabatabelo tsa Dibasari tsa kantle ho mokgatlo ka selemo	27
Theibole ya 13: Ditabatabelo tsa dilemo tse hlano tsa kgatelepele tsa Moralo wa ho Kenya Tshebetsong EE	29
Theibole ya 13A: Ditabatabelo tsa dilemo tse hlano tsa kgatelepele tsa Moralo wa ho Kenya Tshebetsong EE mokgahlelo ka mong	30
Theibole ya 14: Palohare ya lekeno la lelapa kgwedi ka nngwe	32
Theibole ya 15: Diporojeke tsa ditsi tsa ditshebeletso le phediso ya bofuma	34
Theibole ya 16: LED – Kaho ya tliliniki ya Parys	35
Theibole ya 17: Phano ya dikoloi tsa ditshebeletso tsa maemo a tshohanyetso	36
Theibole ya 18: Bohwai Temo	37
Theibole ya 19: Ditabatabelo tsa Phumano ya Mesebetsi e Akaretsang bakeng sa thepa ya morafu	40
Theibole ya 20: Ditabatabelo tsa Phumano ya Mesebetsi e Akaretsang bakeng sa ditshebeletso	42
Theibole ya 21: Moralo wa mohato o nkuwang bakeng sa phokotso ya basebetsi le mosebetsi	45
Theibole ya 22: Ditharollo tse fumanehang bakeng sa basebetsi ba anngweng ke ho fokotsa mosebetsing	46
Theibole ya 23: Kakaretso ya ditabatabelo tsa tsebo ya mesebetsi e menyane	48
Theibole ya 24: Maqheka bakeng sa ho kwalwa ha morafu	49
Theibole ya 25: Phano ya ditjhelete bakeng sa dikarolo tsa SLP	51

Letoto la ditshwantsho

Setshwantsho sa 1: Moralo wa Selehae: Mooikraal.....2

Letoto la Dihlomathiso	
A	Tlaleho ya Seabo sa Setjhaba
B	Tlaleho ya Selemo le Selemo ya ho Rupela
C	Tshehetso e fuweng masepala wa Ngwathe bakeng sa diprojeke tsa LED
D	Tshehetso e fuweng masepala wa Metsimaholo bakeng sa diprojeke tsa LED

**Mantswe a
Kgutsufaditswe
ng**

AET	Thuto le Thupello ya Batho ba Baholo
AF	Basadi ba Mafrika
AM	Banna ba Mafrika
BBBEE	Matlafatso e Batsi ya Batho ba Batsho Moruong
BEE	Matlafatso ya Batho ba Batsho Moruong
BEEE	Kgwebo e Matlafaditsweng Moruong ya Batho ba Batsho
BEEP	Phumano ya Mosebetsi ho ya ka Matlafatso ya Batho ba Batsho Moruong
BIE	Kgwebo e Susumetswang ke Batho ba Batsho
BWO	Kgwebo ya Mosadi wa Motho e Motsho
CEP	Sehlopha sa Ditsebi
CEPPWAWU	Mokgatlo wa Basebetsi wa Chemical, Energy, Paper, Printing, Wood and Allied Workers' Union
CF	Basadi ba Makhalate
CHIETA	Bolaodi ba Thuto le Thupello ya Diindasteri tsa Dikhemikhale
CM	Banna ba Makhalate
COGP	Melao ya Mokgwa o Motle
CPP	Moralo wa Ntshetsopele ya ho lthutela Mosebetsi
CSI	Ho Tsetela Kgwebong e Thusang Setjhaba (CSR)
DMRE	Lefapha la Dirafshwa le Eneji
DOL	Lefapha la Basebetsi
EE	Molao wa Tekatekano Mosebetsing
ESOP	Lenaneo la Kgetho ya Mohiruwa ya ho ba le Diabo
FSDOH	Lefapha la Bophelo bo Botle la Profinse ya Foreistata
FY	Selemo sa Ditjhelete
GDP	Lekeno-Kakaretso la Naha
GDPR	Lenaneo la Tlhabollo ya Makrajueite
GET	Thuto le Thupello Tse Akaretsang
HDP	Motho ya Neng a Kotelwa Menyetla Pele
HET	Thuto le Thupello Tse Phahameng
HIPO	Baithuti ba Nang le Bokgoni bo Hodimo
HRD	Tlhabollo ya Basebetsi
IDP	Moralo o Akaretsang wa Ntshetsopele
IF	Basadi ba Maindia
IM	Banna ba Maindia
JV	Kgwebo ya Boiteko e Kopanetsweng

LED

Ntshetsopele ya Moruo wa Selehae

LRA	Molao wa Dikamano tsa Mosebetsing, 1995 (Molao wa 66 wa 1995)
MC	Tumellano ya Morafo
MLM	Masepala wa Selehae wa Metsimaholo
MPRDA	Mineral and Petroleum Resources Development Act, 2002 (Act No 28 of 2002), jwalokaha o fetotswe
MQA	Bolaodi ba Mangolo a ho Tshwaneleha ho Rafa
maMSP	Basebetsi ba lefilweng kgwedi le kgwedi
NLM	Masepala wa Selehae wa Ngwathe
NPAT	Phaello Yohle Kamora Lekgetho
NQF	Moralo wa Naha wa Mangolo a Boiphihlelo
NSDS	Leano la Naha la Ntshetsopele ya Dibaka
NUDPW	National Union of Democratic & Progressive Workers
OFO	Organizing Framework for Occupations
PDP	Leano la Tlhabollo ya Motho
PGDS	Leqheka la Profinse la Kgolo le Ntshetsopele
QCTO	Quality Council Trades and Occupations
Sasol Mining	Sasol Mining (Pty) Ltd
Sasol	Sehlopha sa Dikhamphani tsa Sasol
Mosebetsi ya ho rafa ya Secunda Complex Sasol Mining (Pty) Ltd haufi le	
Secunda SED	Ntshetsopele ya Dikgwebo tse Nyane
SEDA	Lekalana la Ntshetsopele ya Dikgwebo tse Nyane
SETA	Bolaodi ba Thuto le Thupello ho ya ka Lekala
SLP	Moralo wa Bosetjhaba le Mosebetsi
SME	Dikgwebo tse Nyenyane le tse Mahareng
diSP	Basebetsi ba Lefilweng
T2	Thupello ya Setekgenike ya Morafo wa Sasol
Mokgatlo wa Basebetsi	Mokgatlo wa basebetsi o elwang hloko le o ngodisitsweng ho latela Molao wa Dikamano tsa Basebetsi (Molao wa 55 wa 1995)
WF	Basadi ba Makgowa
WIM	Basadi Merafong
WM	Banna Merafong

1. Selelekela

Sasol Mining (Pty) Ltd (Morafo wa Sasol) o se o qetile dilemo tse ka bang 70 o rafa mashala Foreistata, o qadile ho seo hona jwale e leng Sigma Colliery e seng e le dithako, mme morao tjena, mane Sigma: Shafte ya Mooikraal (Mooikraal). Mosebetsi wa ho rafa Mooikraal o etswa ho latela dipehelo tsa Tokelo ya ho Rafa ya No176/2012 MR, e nang le nomoro ya referense ya Lefapha la Diminerale le Eneji (DMRE) FS 30/5/1/2/2/221 MR, e sebetsang ho tloha ka la 29 Tlhakubele 2010, mme e nka dilemo tse 30. Ka kopo sheba

Setshwantsho sa 1 bakeng sa moralo o bontshang sebaka sa Mooikraal papisong le ditoropo tse mabapi.

Mooikraal, e nkwang e le morafo o monyane, ke morafo wa mashala wa ka tlasa lefatshe o fepelang hoo ekabang 1,6 milione ya dithane tsa mashala a beswang ka selemo dikhamphaning tsa Sasol tse Sasolburg. Bokgoni ba Mooikraal ba ho etsa phaello bo bonyane haholo mme ho tiisa hore eba ntho ya nako e telele, Mooikraal e laolwa e le shafte ho tswa Mehahong ya Secunda ya Morafo wa Sasol. O hirile basebetsi ba moshwelella ba ka bang 474. Ka kopo sheba **Theibole ya 1** e katlaase bakeng dibaka tseo ho romelwang basebetsi ba moshwelella ho tsona le **Theibole ya 2** e katlaase bakeng sa dibaka tseo ho romelwang basebetsi ba hirilweng ho tsona. Ho tiisa hore mosebetsi ona o tswela pele ka nako e telele ebile ho ba le tlhahiso e sa kgaotseng Mooikraal, Morafo wa Sasol o amohetse leano la ho kgethe palo e itseng ya basebetsi ba hlokaalang ho phetha mosebetsi ka katleho. Ditshebeletso tse tshehetsang tse kang tsamaiso ya basebetsi, moralo wa morafo, phumano ya mesebetsi le ditshebeletso tsa ditjhelete di fanwa ho tswa ntlokgolo e Mehahong ya Secunda.

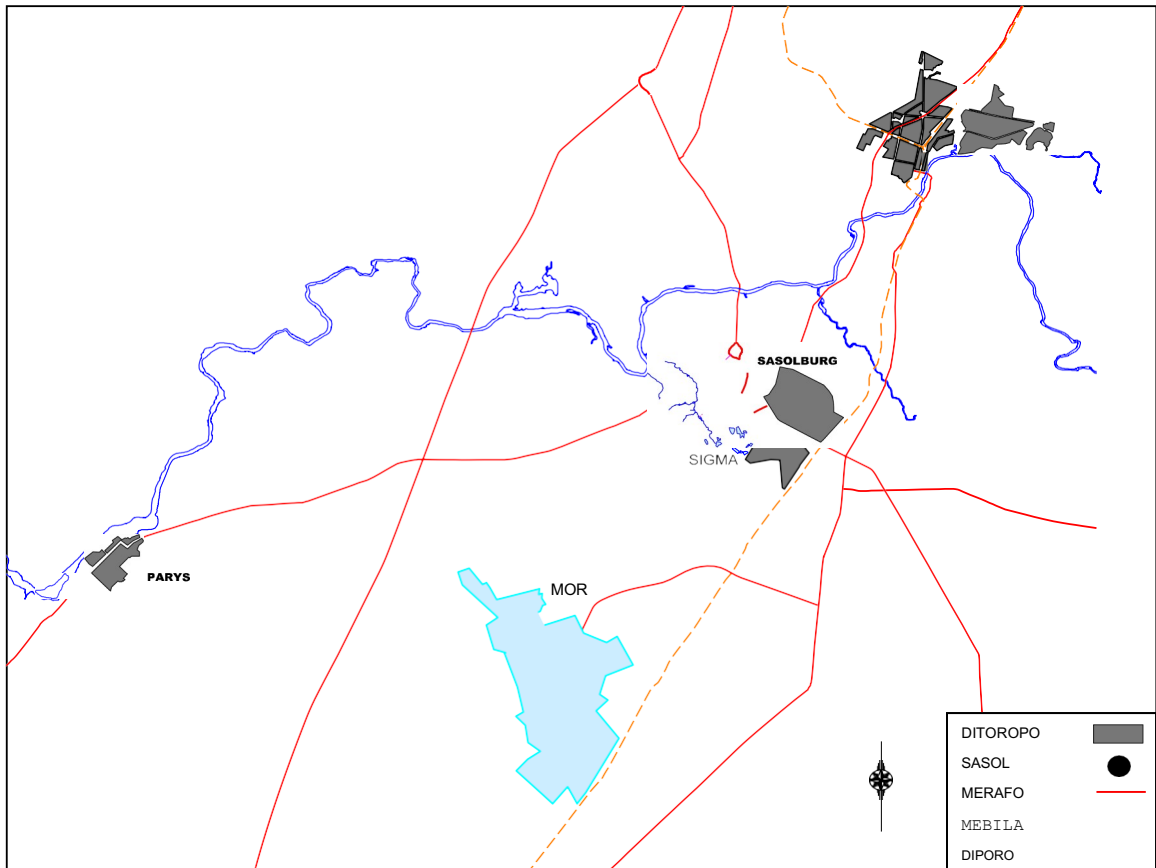
Bokamoso ba Morafo wa Sasol ka ho kgetheha, bo itshetlehile ka tlhabollo e tswelang pele ya naha ka kakaretso le ya metse e sa tshwaneng moo mesebetsi ya wona ya ho rafa e etsahalang teng, ho ntefatsa hore bohle ba ba le bokamoso bo betere. Ho fihlella sepheo seo, Sasol e tswela pele ho tlotla boteng ba dikhamphani tse ikemetseng tse sebedisanang le bakgathatema ba yona.

Ke tshwanelo ho ela hloko hore haeba Morafo wa Sasol o ne o ka kgetha basebetsi ba fanang ka ditshebeletso tsa ho tshehetsa Mooikraal, morafo oo o ne o ke ke wa sebetsa hantle moruong, hobane mosebetsi o etswang moo o na le tswala e nyane haholo. Sena se sitisa haholo tsherediso ya ditjhelete tse lebang boitlamong ba Moralo wa Tlhabollo ya Setjhaba le Basebetsi (SLP) o tswelang pele. Leha ho le jwalo, boitlamo bo entsweng ho SLP bo tshwanela nalane ya mosebetsi o monyane mme Mooikraal e rerile ho netefatsa hore basebetsi ba yona le batho motseng oo ba tswela pele ho una molemo mosebetsing

o etswang.

SLP ena e tla etsa ditokisetso ho tloha ka la 1 Phupu 2020 ho fihlela ka la 30 Phupjane 2025.

Setshwantsho sa 1: Moralo wa Selehae: Mooikraal

Ditherisano le setjhaba ho latela Tumellano ya Merafo ya 2018

Tumellano ya Leano le Batsi la ho Matlafatsa Setjhaba Moruong ya Indasteri ya Merafo le Dirafshwa (Tumellano ya Merafo ya 2018), e ileng ya qala ho sebetsa ka la 1 Tlhakubele 2019 mabapi le ditokelo tse teng tsa ho rafa, e bolela tsela ya ho tshwara ditherisano le setjhaba ka tsela e latelang:

“Motshwari wa ditokelo tsa ho rafa, ka ho rerisana le bomasepala ba amehang, metse e mabapi le morafu, baetapele ba setso le bakgathatema ba amehang, ba hlwaya dintho tsa bohlokwa tse lokelang ho hlabollwa tsa metse e ahisaneng le morafu. Dintho tse ka sehloohong tse lokelang ho hlabollwa tse hlwailweng di tlameha kenngwa ho SLP e boletsweng le e tjhaetsweng monwana ya motshwari wa ditokelo tsa ho rafa.”

Ditataiso tsa ho Kenya Tshebetsong Tumellano ya Merafo ya 2018 e bolela hore motshwari wa tokelo ya ho rafa o tlameha ho lekola SLP e tjhaetsweng monwana ka dilemo tse ding le tse ding tse hlano tsa nakong eo a e fuweng ya tokelo ya ho rafa. Nako ya tekolo e lokela ho thakgolwa ho tloha selemong sa bone sa SLP mme e lokela ho etswa ka ditherisano le metse ya merafo e amehang, metse e mabapi, dibaka tseo ho romelwang basebetsi ho tsona, bomasepala ba selehae le ba setereke hammoho le baetapele ba setso.

SLP ya Mooikraal ya hona jwale e selemong sa ho qetela sa sehla sa SLP sa dilemo tse hlano mme kahoo ho hloka hore SLP e lekolwe. Morafo wa Sasol o qadile tekolo selemong sa bone sa SLP. Ho latela taelo ya Tumellano ya Morafo ya 2018 le Ditataiso, ho a hloka hore buisana le metse ya merafo, metse e mabapi le bomasepala. Ho ile ha tshwarwa diboka tse mmalwa tsa ditherisano le Masepala wa Selehae wa Ngwathe (NLM) le Masepala wa Selehae wa Metsimaholo (MLM). Morafo wa Sasol le NLM di fihletse tumellano ya diprojeke tsa tlhabollo ya metse tse lokelang ho kenyelletswa. Diwekshopo tsa ditherisano di ne di lokela ho tshwarwa motseng wa Vredefort hoseng ha la 18 Tlhakubele 2020 le motseng wa Parys bakeng sa mantsiboya a letsatsi le boletsweng ka hodimo. Sena se ne se tla latelwa ke puo e neng e tla tshetlehelwa baahi ba Heilbron ka la 19 Tlhakubele 2020.

Leha ho le jwalo, phatlalatso ya la 16 Tlhakubele ya hore Naha e Boemong ba Qomatsi le dinako tse tsamaisanang le yona le thibelo ya motsamao tse qadileng ka la 27 Tlhakubele 2020, e le ho lwantsa ho nama ha kokwanahloko ya COVID-19 e ile ya fella ka ho tshetjhiswa ha dipitso tse tsa setjhaba. Melao ya Thibelo ya Motsamao e ile ya thibela

setjhaba ho kopana hammoho le dipokano tse ding, mme e ile ya nyehliswa hanyane ka hanyane. Mekgahlelo ya thibelo ya motsamao e ile ya fokotswa mme ho latela Melao ya Thibelo ya Motsamao ya Mokgahlelo wa 2 le wa 1, dipokano tsena di dumelletswa. Leha ho le jwalo, dipokano di tlameha ho etswa ho ipapisitswe le mehato ya boipaballo e hlokalalang kgahlanong le COVID-19 hammoho le dithibelo tse amanang le lenane la batho ba ka bang teng. Morafo wa Sasol o ile wa nka monyetla ona ho qalella ka dipitso tsa setjhaba nakong ena.

Ka la 27 Tlhakubele 2020 (e leng letsatsi le tshwanang le leo nako ya thibelo e matla ya motsamao e qadileng ka yona) DMRE e ile ya phatlalatsa diphetoho ho Ditaello tsa MPRDA tseo hara tse ding, di sebetsanang le ditherisano le dipitso tse neng di tla latela. Ho hloka hore batshwari ba ditokelo tsa ho rafa, ba tshwarisane le bomasepala ba selehae, hore ba kenye tshebetsong diprojeke tse sa tshwaneng tsa ntshetsopele ya moruo wa selehae (LED) e le ho hlabolla metse eo pele e neng e kotelwa ditshebeletso le ho ntlafatsa ditsela tsa ho iphedisa tsa baahi ba moo. Ditaello tsa MPRDA di bua ka tlhokahalo ya ho epa dipitso tsa setjhaba tsa SLP moo setjhaba se nkang karolo jwalokaha ho boletswa Ditaelong tsa NEMA. Ho latela Ditaello tsa NEMA, tlhahisoleseding yohle e amehang e lokela ho senolelwa bakgathatema ka nako le ka sebopelo tse loketseng, mme bakgathatema bohle ba lokela ho fuwa monyetla ka ho utlwalalang hore ba nke karolo.

Morafo wa Sasol o ile wa tswela pele o buisana le bomasepala ka ho fapana dinakong tsa thibelo ya motsamao. Nakong ya dipuisano tsena, diprojeke tsa LED di ile tsa hlwauwa mme ha dumellanwa ka mehato ya ho tiisa hore setjhaba se nka karolo. Puo e ile ya tshetlehelwa Lekgotla la Masepala la NLM le la MLM.

Morafo wa Sasol o ile wa qalella ka mehato e reretsweng hore setjhaba se nke karolo ho tloha Mokgahlelong wa 2 wa Thibelo ya Motsamao. Dipuisano le setjhaba di ile tsa qalella semolao ka la 20 Pudungwana 2020, e leng letsatsi leo ka lona ho ileng ha manehwa ditsebiso dibakeng tse sa tshwaneng tsa diphatlatso. Batho ba thahasellang le ba amehang ba ne ba kopuwe hore ba romele maikutlo a bona ka SLP ena le tlhahisoleseding moo SLP e ka shejwang teng, mme ho ne ho fanwe ka matsatsi le dibaka tsa dipitso tsa setjhaba. Setjhaba se nkile karolo ka tsela e tsamaisanang le se hlokwang ke Melao ya MPRDA le NEMA. Ho tloha ka la 23 Pudungwana 2020 ho fihlela ka la 3 Tshitwe 2020, ho ile ha tshwarwa dipitso tsa setjhaba ditoropong tsohle tse kahara NLM le MLM. Hore o fumane dintlha ka kopo sheba Tlaleho ya ho Nka Karolo ha Setjhaba e hoketsweng e le **Sehlomathiso sa A**.

2 Karolo ea 1: Ketapele

Lebitso la khamphani/Mokopi	Sasol Mining (Pty) Ltd
Lebitso la moo tlhahiso e etswang teng	Mooikraal Colliery
Aterese ya sebaka	Polasi ya Mooikraal, Sasolburg, Profinseng ya Foreistata
Aterese ya poso	c/o Head of Mining Rights and Properties Mining Rights and Properties Department PO Box 699 Trichardt Mpumalanga 2300
Nomoro ya Mohala	+ 27 (0) 17 614 8003
Nomoro ya fekese	+ 27 (0) 11 522 1727
Aterese ya imeile	sarel.booyens@sasol.com paul.cronje@sasol.com
Sebaka sa morafu kapa yuniti ya tlhahiso	Profinse: Foreistata Masepala wa Setereke: Fezile Dabi Metse ya baamohedi: Masepala wa Metsimaholo le Ngwathe Tsela ya ho ya moo ho sebeletswang: Ha o le mmileng wa sekontiri wa R82 pakeng tsa Koppies le Sasolburg, batla seteishene sa terene sa Wolwehoek. Tjekela mmileng wa sekontiri o lebang seteisheneng sa Wolwehoek mme o latele tsela e o lebisang Shafteng ya Mooikraal
Thepa e rekiswang	Mashala, Torbanite/Oli e Tala le Pseudocoal
Nako ya tokelo ya ho rafa	Tlhakubele 2010 ho ya ho Tlhakubele 2040
Selemo sa ditjhelete	1 Phupu ho ya ho la 30 Phupjane
Mofuta wa tshebetso	Tlase lefatshe
Nako ya morafu kapa yuniti ya tlhahiso	>Dilemo tse 30
Sebaka seo basebetsi ba tswang ho sona (motse wa morafu le dibaka tse romelang basebetsi).	Basebetsi ba nako yohle 474 Basebetsi ba hirilweng* 50 Palo yohle ya basebetsi 524
Sheba Theibole ya 1 e ka tlase bakeng sa sebaka seo basebetsi ba nako yohle ba tswang ho tsona ho latela diprofinse, dimasepala tsa setereke, bomasepala ba selehae le toropo	Motse wa baamohedi: Masepala wa Selehae wa Ngwathe Sebaka se romelang basebetsi ba bangata: Masepala wa Selehae wa Metsimaholo *Basebetsi ba Hirilweng: Basebetsi bao eseng ba nako yohle ba romelwang ho tswa mohloding o ka thoko oo nako le nako o hirwang ka nakwana le oo eseng karolo ya basebetsi ba ka sehloohong ba Morafu wa Sasol mme o sa lefuweng ka kotloloho ke Morafu wa Sasol mme kahoo e se karolo ya basebetsi bao ho buuwang ka bona ho SLP.

Theibole ya 1: Dibaka tse romelang basebetsi – Basebetsi ba ka nako yohle ka la 31 Tshitwe 2019

Seterek e	Masepala wa Selehae	Sebaka se Romelang Basebetsi	Palo toro po ka nng we
Foreistata			
Fezile Dabi	Metsimaholo	Deneysville	2
		Sasolburg	205
		Tshepiso	1
		Vaalpark	12
		Zamdela	104
Kakaretso			324
Thabo Mofutsanyane	Moqhaka	Vredefort	1
	Ngwathe	Parys	10
	Dihlabeng	Ficksburg	1
	Maluti a Phofung	Phuthaditjhaba	3
		Witsieshoek	2
Nketoana	Arlington	1	
Motheo DM	Mangaung	Bloemfontein	1
		Botshabelo	6
	Mantsopa	Hobhouse	1
Kakaretso			26
Kapa Botjhabela			
Amatole DM	Buffalo City	Berea	1
	Mbhashe	Elliotdale	2
	Great Kei	Mandela Park	1
	Amahlathi	Frankfort	1
Ukhahlamba	Senqu	Bensonvale	1
		Herschel	1
		Palmietfontein	3
		Sterkspruit	18
Alfred Nzo	Umzimvubu	Mount Ayliff	6
	Mbhashe	Elliotdale	2
Kakaretso			36
Gauteng			
Toropo ya JHB	Toropo ya JHB	Vereeniging	6
		Westonaria	1
		Evaton West	1
		Springs	1

Ekurhuleni	Ekurhuleni	Evaton Central	4
		Rust-ter-Vaal	1
		Unitas Park	1

Seterek e	Masepala wa Selehae	Sebaka se Romelang Basebetsi	Palo toro po ka nng we
		Vanderbijlpark	40
Lesedi	Mid-Vaal	De Deur Estates	2
Kakaretso			57
Limpopo			
Waterberg	Bela-Bela	Bela-Bela	1
Sekhukhune	Makhuduthamaga	Mapoteng	1
Capricorn	Molemole	Soekmekaar	1
Kakaretso			3
Mpumalanga			
Nkangala	eMalahleni	Kriel	2
		Rietspruit Opencast Mine	1
Ehlanzeni	Mbombela	Nelspruit	1
	Thaba Chweu	Lydenburg	1
Gert Sibande	Govan Mbeki	eMbalenhle	2
		Evander	2
		Secunda	3
Kakaretso			12
Dinaha tsa Matjhaba			
		Lesotho	15
		Mozambique	1
Kakaretso			16
Kakaretso yohle			474

Theibole ya 2: Dibaka tse romelang basebetsi – Basebetsi ba hirilweng ka la 31 Tshitwe 2019

Seterek e	Masepala wa Selehae	Sebaka se Romelang Basebetsi	Palo toro po ka nng we
Foreistata			
Fezile Dabi	Metsimaholo	Deneysville	0
		Sasolburg	5
		Tshepiso	0
		Vaalpark	2

		Zamdela	2
	Moqhaka	Vredefort	1
	Ngwathe	Parys	5
Thabo Mofutsanyane	Dihlabeng	Ficksburg	1
	Maluti a Phofung	Phuthaditjhaba	3
		Witsieshoek	2
	Nketoana	Arlington	1

Seterek e	Masepala wa Selehae	Sebaka se Romelang Basebetsi	Palo toro po ka nng we
Motheo	Mangaung	Bloemfontein	1
		Botshabelo	2
	Mantshopa	Hobhouse	1
Kakaretso			26
Kapa Botjhabela			
Amatole	Buffalo City	Berea	1
	Mbhashe	Elliotdale	2
	Great Kei	Mandela Park	1
	Amahlathi	Frankfort	1
Ukhahlamba	Senqu	Bensonvale	1
		Herschel	1
		Palmietfontein	1
		Sterkspruit	2
Alfred Nzo	Umzimvubu	Mount Ayliff	1
Amatole	Buffalo City	Berea	-
	Mbhashe	Elliotdale	-
Kakaretso			11
Toropo ya JHB			
	Toropo ya JHB	Vereeniging	1
		Westonaria	1
		Evaton West	2
Kakaretso			4
Ekurhuleni			
	Ekurhuleni	Springs	1
		Evaton Central	4
		Rust-ter-Vaal	1
		Unitas Park	1
		Vanderbijlpark	1
Kakaretso			8
Gauteng			
Lesedi	Mid-Vaal	De Deur Estates	1
Kakaretso			1
Kakaretso yohle			50

3 Karolo ea 2: Lenaneo la tlhabollo ya basebetsi

Morafong wa Sasol

Ho tiisa hore mosebetsi ona o tswela pele ka nako e telele ebile ho ba le tlhahiso e sa kgaotseng Mooikraal, Morafo wa Sasol o amohetse leano la ho kgetha palo e itseng feela ya basebetsi ba hlokalahalang ho tsamaisa shafte ka katleho. Ditshebeletso tse ding tsohle tse tshehetsang tse kang tsamaiso ya basebetsi, moralo wa morafong, phumano ya mesebetsi le ditshebeletso tsa ditjhelete di fanwa ho tswa ntlokgolo e Mehahong ya Secunda. Sena se thusa morafong ho tswela pele ka mesebetsi ya wona. Haeba morafong o ne o ka kgetha basebetsi bana bohle ba fanang ka ditshebeletso tsa ho tshehetsa morafong; morafong o ne o ke ke wa sebetsa hantle moruong, mme kahoo, ka tlhompheho ho kopuwa hore SLP ena e tadingwe ho latela boemo boo.

Sepheopheo sa lenaneo lena la tlhabollo ya basebetsi ke ho netefatsa tlhabollo ya tsebo ya mesebetsi e hlokwang tabeng ya dilenashipi, dibasari (tse tsebo ya motheo le ya bohlokwa ya mosebetsi), ditei, Thuto le Thupello ya Batho ba Baholo (AET) le maano a mang a thupello a bontshwang ke didemokrafiki jwalokaha ho hlaloswa ke Tumellano ya Morafo ya 2018.

Neng kapa neng basebetsi ba ka fetisetswa kapa ba romelwa dibakeng dife kapa dife tsa ho sebetsa tsa Morafo wa Sasol tse Mpumalanga le Foreistata. Mookraal hase setheo se ikemetseng sa molao ebile basebetsi bohle ba hirilwe ke Morafo wa Sasol. Ka lebaka la ntlha e boletsweng ka hodimo, mesebetsi yohle ya tlhabollo ya basebetsi e laolwa ntlokgolo mme kahoo SLP e tla amohela mokgwa oo Morafo wa Sasol o sebetsang ka wona.

Sepheopheo sa Moralo wa Tlhabollo ya Basebetsi (HRDP)

ke ho eketsa tsebo ya basebetsi ba hona jwale ya ho bala le ho ngola;
ho lwantsha mathata a kgaello ya tsebo ya mesebetsi indastering ya merafo;
ho etsa maemo a boiphihlelo a hona jwale le a nako e tlang a basebetsi;
ho sebetsana le ditlhoko tse ikgethang tsa tsebo ya mosebetsi Morafong wa Sasol le Afrika Borwa; le
ho netefatsa hore mangolo a tsamaisana le ditlhokeho tse tekilweng Moralong wa Naha wa Mangolo a Boiphihlelo kapa National Qualifications Framework (NQF).

3.1 Ho ikamahanya le melao ya tlhabollo ya tsebo

Morafo wa Sasol o na le Mohlophisi wa Tlhabollo ya Tsebo (SDF) ya ngodisitsweng le ditheo tsa thupello tse amehang, e leng Mining Qualifications Authority (MQA) le Chemical Industries Education and Training Authority (CHIETA) SDF ena e Secunda mme e tshehetsa Mooikraal ho tswa moo.

Morafo wa Sasol ke setho sa Sector Education Training Authorities (SETA) e bontshitsweng ho

Theibole ya 3 e ka tlaase:

Theibole ya 3: Tlhahisoleseding ya ho Ngodisa SETA

Lebitso la SETA	MQA
MQA	L380 714 123
CHIETA	T999 990 117
SDF	Nike van Niekerk-Tromp Nom. ya ID 800215 0009 080
Thomello ya Moralo wa Tshebo Mosebetsing kapa Workplace Skills Plan (WSP) le Tlaleho ya Selemo le Selemo ya ho Rupela (ATR)	Mmesa (selemo le selemo)

Thupello ya Setekgenike (T2) ya Morafo wa Sasol, e mane Secunda, ke setsi se ka sehloohong sa thupello sa Morafo wa Sasol. T2 e sebedisa bafani ba ditshebeletso ba maemong a bobedi ho tsamaisa NQF ya sehlooho, mananeo a khamphani a thupello a sa tshwaneng a ananelwang ke NQF.

Ka lebaka la Letoto la Meputso ya Sasol le molao wa Ditshebeletso tsa Lekgetho la Afrika Borwa (SARS), CHIETA e nkwa e le SETA e ka sehloohong bakeng sa Sasol, e akarelletsang Morafo wa Sasol. Leha ho le jwalo, Morafo wa Sasol o ntse o na le lenaneo la ho tjhaela monwana dilenashipi tsohle tsa yona le mananeo a tsebo ya mosebetsi a MQA;

Ditlaleho tsa thupello di romelwa ho MQA le CHIETA selemo le selemo.

Ditlaleho tsena di bontsha thupello yohle e entsweng ho kopanyelletsa le ya Mooikraal;

Morafo wa Sasol o tleleima dikrante ho latela ditataiso tse boletsweng ho MQA mme o imatahanya le ditlhokeho tsohle ho latela Molao wa Ditefello tsa Tlhabollo ya Tsebo ya Mosebetsi, 1998 (Molao wa 79 wa 1998);

Morafo wa Sasol o emetswe ke Sehlopha sa Ditsebi (kapa Community of Expert Practitioners) tsa indasteri ya merafo mme o fana ka tsebo ya botsebi, mekgwa e babatsehang ka ho fetisisa ya ho sebetsa le ho tlatsetsa dikarolong tsa:

Mangolo a thuto a Boeletsisi ba Maemo a Hodimo ho tsa Kgwebisano le Mosebetsi;

Tekolo ya maemo a lefapha;

Thepa ya ho ithuta;

Ditataiso tsa tlhahlobo; le

Ho rala botjha thepa ya ho rupela bakeng sa AET.

Nako le nako ho etswa tlhahlobo ya tsebo ya mesebetsi ho iphaphatha le tse latelang:

Ditlhaloso tsa khoutu ya Moralo wa ho Hlophisa bakeng sa Mesebetsi (kapa Organizing Framework for Occupations (OFO)) le

Ditshebetso tsa MQA.

3.2 **Moralo wa tlhabollo ya tsebo (Molao wa 46(b) (i))**

WSP e fana ka tlhahisoleseding ya ditshobotsi tse sa tshwaneng tsa ntshetsopele ya tsebo ya mesebetsi mme e fanwa molemong wa ntshetsopele ya basebetsi ba nang le tsebo le ba se nang tsebo ya mesebetsi (Sheba **Sehlomathiso sa B**).

Ho rupela basebetsi ba Morafo wa Sasol ho latela ditlhokahalo tsa tsebo ya mesebetsi

Ditlhokahalo tsa mesebetsi tsa Morafo wa Sasol hangata ke tsa batho ba tsebang mesebetsi. Ho hloka hloka thupello e kgethehileng bakeng sa ho thusa motho ho etsa mesebetsi wa hae. Sheba ATR e hoketsweng e le

Sehlomathiso sa C, e hlahisang ha thupello e fuwa basebetsi ba Morafo wa Sasol selemong se fetileng.

Le hoja mesebetsi a na le boiphihlelo ba mesebetsi o itseng wa matsoho, ho ntse ho hloka hloka thupello e kgethehileng bakeng sa hore mophethi wa mesebetsi a kgodisehe hore o hlomelletswe ho etsa mesebetsi wa hae ho latela seo mesebetsi wa hae o se hloka hloka. Ka kakaretso mesebetsi wa Morafo wa Sasol o ba teng dithupellong tse hlano ka selemo ho kwala dikgeo tsa boiphihlelo tse hlwailweng ke mesebetsi le mookamedi/suphafaesara ya hae.

Thupello ya borakonteraka

Thupello ya borakonteraka e amehile haholoholo ka ho ikamahanya le ditaba tse amehang le thupello ya mesebetsi o itseng ka kotloloho.

Morafo wa Sasol o tshehetsa ka ditjhelete thupello ya borakonteraka, ho latela Molao wa Bophelo bo Botle le Polokeho Merafong (MHSA). Ho latela Karolo ya 7 ya MHSA, borakonteraka bohle ba Morafo wa Sasol ba amohela thupello e tlalehwang ho ATR selemo le selemo.

Thupello ena e ka fetoha ho latela hore na mosebetsi o hloka eng le palo ya borakonteraka ba hlokehang selemong se itseng.

Palo le maemo a thuteho a basebetsi (Foromo ya Q)

Morafo wa Sasol o dula o lwanela ho ntlafatsa maemo a thuto a basebetsi ba wona ka ho fana ka mananeo a Thuto le Thupello ya Batho ba Baholo (AET). Hape batho metseng ya merafo le bona ba ka fumana melemo mananeong ana. Batho ba motse ba ka ba teng mananeong ao hammoho le basebetsi. Sheba **Theibole ya 4** le **Theibole ya 5** bakeng sa palo le maemo a thuto a basebetsi hammoho le basebetsi ba hirilweng.

Theibole ya 4: Maemo a thuteho a Basebetsi ba Nako e Telele (Foromo ya Q)

Maemo a thuteho			Moafrika		Mokhalate		Moindia		Omosweu		Kakaretso
Sehlopha	NQF Boemo	Sehlopha sa Thuteho	M	F	M	F	M	F	M	F	
FUMA NA	> NQF 1	Ba Sa Yang Sekolong	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FUMA NA	> NQF 1	AET 1	16	-	-	-	-	-	-	-	16
FUMA NA	>NQF 1	AET 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FUMA NA	>NQF 1	AET 3	1	-	-	-	-	-	-	-	1
FUMA NA	NQF 1	AET 4	2	-	-	-	-	-	2	-	4
FET	NQF 2	Sehl 8 / Ker 10 / Nated 1 / NCV 1	2	-	-	-	-	-	2	1	5
FET	NQF 3	Sehl 9 / Ker 11 / Nated 2 / NCV 2	2	-	-	-	-	-	-	1	3
FET	NQF 4	Sehl 10 / Ker 12 / Nated 3 / NCV 3	59	15	-	-	1	1	64	5	145
HET	NQF 5	Lengolo la Naha/le Phahameng	57	1	-	-	-	-	1	-	59
HET	NQF 6	Lengolo la Naha / Diploma / Setifikeite e Phahameng / Nated 4-6	82	7	-	-	-	-	36	2	127
HET	NQF 7	Lengolo la Naha / Diploma e Phahameng / Dikri ya B Tech / Bachelor Degree	4	1	1	-	-	1	12	-	19
HET	NQF 8	Bachelors Honours / Post Graduate Diploma / Bachelors Degree	-	1	-	-	-	-	1	-	2
HET	NQF 9	National Certificate / Master's Degree / Masters Diploma	-	1	-	-	-	-	-	-	1
HET	NQF 10	Doctoral Degree / Post Doctoral Degree	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UNDEFINED (ha ho lengolo le phahameng ka ho fetisisa le thathamisitsweng)			92	-	-	-	-	-	-	-	92
Kakaretso			317	26	1	0	1	2	118	9	474

Theibole ya 5: Maemo a thuto a Basebetsi ba Hirilweng (Foromo ya Q)

MAEMO A THUTEHO			Maafrika		Mokhalate		Moindia		Omosweu		Kakaretso
Sehlopha	Boemo ba NQF	Sehlopha sa Thuteho	M	F	M	F	M	F	M	F	
FUMA NA	> NQF 1	Ba Sa Yang Sekolong	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FUMA NA	> NQF 1	ABET 1	6	-	-	-	-	-	-	-	2
FUMA NA	>NQF 1	ABET 2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FUMA NA	>NQF 1	ABET 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FUMA NA	NQF 1	ABET 4	1	-	-	-	-	-	-	-	1
FET	NQF 2	Sehl 8 / Ker 10 / Nated 1 / NCV 1	1	-	-	-	-	-	1	-	2
FET	NQF 3	Sehl 9 / Ker 11 / Nated 2 / NCV 2	1	-	-	-	-	-	-	-	1
FET	NQF 4	Sehl 10 / Ker 12 / Nated 3 / NCV 3	10	5	-	-	-	-	3	1	19
HET	NQF 5	Lengolo la Naha/le Phahameng	7	-	-	-	-	1	-	-	8
HET	NQF 6	Lengolo la Naha / Diploma / Setifikeite e Phahameng / Nated 4-6	4	2	-	-	-	1	5	1	13
HET	NQF 7	Lengolo la Naha / Diploma e Phahameng / Dikri ya B Tech / Bachelor Degree	1	-	-	-	-	-	-	-	1
HET	NQF 8	Bachelors Honours / Post Graduate Diploma / Bachelors Degree	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HET	NQF 9	National Certificate / Master's Degree / Masters Diploma	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HET	NQF 10	Doctoral Degree / Post Doctoral Degree	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UNDEFINED (ha ho lengolo le phahameng ka ho fetisisa le thathamisitsweng)			-	2	-	-	-	1	-	-	3
Kakaretso			27	9	0	0	0	3	9	2	50

3.3 Dikgeo tseo ho leng thata ho di kwala

Ho sebetsanwa le dikgeo tseo ho leng thata ho di kwala tsa Morafo wa Sasol ka mananeo a wona a dilenashipi hammoho le dibasari le thepa e abuwang molemong wa ho thusa batho ho ithuta. Tlhabollo ya basebetsi ho kwala dikgeo tsena tsa mosebetsi e finyellwa ka mananeo a tlhabollo ya motho seqo (diPDP), mananeo a tlhabollo ya boetapele, le botataisi le bokwetlisi. Yona e tsheheditse ke kgetho ya mesebetsi e kopanetsweng le moralo o tswelang pele wa ho ithutela mosebetsi.

Dikgeo tseo ho leng thata ho di kwala di hlalosa e le maemo a hlohang tsebo e

kgethehileng ya mosebetsi tse sa kang tsa kwalwa dikgweding tse 12 tse fetileng, ho sa natswe maiteko a sa tshwaneng a ho kwala sekgeo ka methati e latelwang ke Morafo wa Sasol ha e thaotha basebetsi.

3.4 Moralo o tswelang pele wa ho ithutela

mosebetsi (Taelo ya 46(b) (ii)) Selelekela

Meralo ya ntshetsopele ya ho ithutela mosebetsi ke dithulusi tse sebediswang ho rala le ho sala morao keketseho ya tsebo ya motho ya hirilweng. Moralo ona ke e nngwe ya ditholwana tsa tlhahlobo ya tsebo ya mesebetsi mme o ka lokiswa ka dipuisano pakeng tsa mohiruwa le mookamedi. Ke moo tlhahlobo ya tsebo ya mesebetsi le tshebetso ya tlhophiso ya basebetsi e fihlileng sehlohlolong teng. Morafo wa Sasol o qapile moralo o tswelang pele wa ho ithutela mosebetsi o ipapisitseng le dipalopalo tsa Afrika Borwa.

Basebetsi ba qapa PDP ba sebedisana haufiufi le suphafaesara/mookamedi wa bona. Meralo ena e tla etswa bakeng sa basebetsi ba hlwailweng ha ho etswa tlhahlobo ya tsebo ya mosebetsi kapa tshebetso ya bona, mme ha fumanwa hore ba na le monyetla wa ho hola ho fihla maemong a hodingwana. Basebetsi bana ba boetse ba bitswa Batho ba Nang le Monyetla o Hodimo (HIPO).

Batho ba Neng ba Kotelwa Menyetla Pele (maHDP) ba hlwauwe bakeng sa ho hodiswa ho ya maemong a bookamedi le maemo a basadi ba merafong (WIM) e tlabana ntho eo ho amehilweng ka yona tshebetsong ena.

Morafo wa Sasol o qapa diPDP bakeng sa basebetsi bohle mme o tla fetisa molaetsa o amanang le leano la bookamedi la kgetho ya mosebetsi, leqheka le meralo ka ho fapana ho basebetsi bohle.

3.4.1 Maemo a hona jwale a tsebo ya ho bala le ho ngola le ditlhoko tsa AET

Hona jwale Morafo wa Sasol o tsamaisa mohaho wa AET o Mooikraal o nang le bokgoni ba ho nka baithuti ba 10. Baithuti ba nkuwa habedi ka selemo, ka Pherekong le ka Phupu.

Morafo wa Sasol o na le lenaneo le tjaetsweng monwana ke MQA le Lefapha la Thuto ya Motheo. E le ho netefatsa hore batho ba fuwa thupello ka katleho, mohaho wa AET o sebedisa matitjhere a ditsebi ho hlophisa ditelase. Ho latela Setatemente sa Boikemisetsa ka AET sa MQA, basebetsi ba sa hlomellwang ka ho lekaneng ho ka fihlella

lengolo la AET 4/NQF Level 1, ba nkwa ba sa tsebe ho bala le ho ngola.

Maikemisetso a ka sehloohong a mohaho wa AET ya Morafo wa Sasol ke:

ho netefatsa hore mosebetsi ka mong o rupetswe hore bonyane a be le lengolo la AET 4/NQF Level 1;

ho fa basebetsi bohle monyetla wa ho tseba ho bala le ho ngola le ho kgona ho utlwisisa dipalo hantle;

ho atolosa boholo le monyetla wa kgolo ya basebetsi; le

ho ntlafatsa maemo a boiphihlelo ba basebetsi, e leng se ka ntlafatsang tshebetso ya bona mosebetsing.

Ditataiso tsa leano

Basebetsi bohle bao kamora tlhahlobo, ho netefatswang hore ha ba fihlelle lengolo la NQF Level 1 ba kgothalletswa ho ba teng ditlelaseng tsa AET;

AET ke ya boithaopo mme basebetsi bohle ba tshwanelehang ba ka e kenela;

Basebetsi ba dumelletswa ho ya ditlelaseng tsa AET nakong ya dihora tsa mosebetsi;

Basebetsi ba yang ditlaleseng tsa AET ba lefuwa moputso o feletseng, esita le dibonase tsa tlhahiso;

AET e tla tswela pele hafeela morafu o ntse o le teng;

Sekgahla sa ho tjhentjha basebetsi, palo le maemo a thuteho a basebetsi ba batjha ha ba kgethwa, e tla ama palo ya basebetsi ba yang ditlelaseng tsa AET selemo le selemo;

Ho hlwaiwe basebetsi ba 35 bakeng sa AET nakong ena ya SLP;

Ke pheresente e fokolang ya basebetsi ba sa batleng ho ya ditlelaseng tsa Morafo wa Sasol tsa AET, re tla boloka rekoto ya basebetsi bana; mme

Ho phaella moo, baahi ba 25 ba tswang metseng ya merafo ba tla rupelwa

nakong ena ya SLP, mme ba tla tshehetswa ka botlalo ka dintho tse

akarelletsang: dipalangwang, dino, thepa ya ho ithuta, dibuka le dintho tsa ho ngola hammoho le ho fihlella menyetla ya ho ithuta;

Kakaretso ya ditjeho ka selemo e akarelletsa ditjeho tsa sebele tsa AET hammoho le ditjeho tse bakilweng ke ho tjhentjha basebetsi ba nkang karolo mananeong a AET.

Ditjeho tsohle tse shebilweng, bakeng sa thupello ya AET ya basebetsi le bao eseng basebetsi, nakong ya dilemo tse hlano, e fihla ho R4 020 000. Ka kopo sheba

Theibole ya 6 ho bona hore tabatabelo ka Basebetsi ba kahara mokgatlo le **Theibole ya 7** tabatabelo ka Bao Eseng Basebetsi ba yang ditlelaseng tsa AET.

Theibole ya 6: Ditabatabelo tsa AET tsa kahara mokgatlo ka selemo

	FY21		FY22		FY23		FY24		FY25	
	Tabatabelo: 7		Tabatabelo: 7		Tabatabelo: 7		Tabatabelo: 7		Tabatabelo: 7	
	MaHDP		MaHD P		MaHD P		MaHDP		MaHDP	
Bong	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
Tabatabelo	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3
Kakaretso	7		7		7		7		7	
Ditjeho (R)	R469 000		R469 000		R469 000		R469 000		R469 000	

HDP' S- Motho ya Neng a Kotelwa Menyetla Pele

Theibole ya 7: Ditabatabelo tsa AET tsa kantle ho mokgatlo ka selemo

	FY21		FY22		FY23		FY24		FY25	
	Tabatabelo: 5		Tabatabelo: 5		Tabatabelo: 5		Tabatabelo: 5		Tabatabelo: 5	
	MaHDP		MaHD P		MaHD P		MaHDP		MaHDP	
Bong	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
Tabatabelo	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2
Kakaretso	5		5		5		5		5	
Ditjeho (R)	R335 000		R335 000		R335 000		R335 000		R335 000	

3.4.2 Dilenashipi

E le karolo ya ho hlalisa talenta, Morafo wa Sasol o tla fana ka dilenashipi ho basebetsi ba yona ho latela Karolo ya 18.1 ya Molao wa Ditefello tsa Ntshetsopele ya Tsebo ya Mosebetsi, wa 1999.

Sepheo

Ho lokisetsa tlhahiso ya batho ba tsebang mosebetsi bakeng sa maemo a welang mokgahlelong wa dikgeo tseo ho leng thata ho di kwala, haholoholo bomekheniki ba motlakase le ba diesel, hammoho le baithuti ba ho ba dimmaenara;

Ho lokisetsa tlhahiso ya batho ba tsebang mosebetsi ho tshehetsa leano la Morafo wa Sasol la ho kenya tshebetsong molao wa tekatekano mosebetsing;

Ho fokotsa sekgahla sa kgaello ya tsebo ya mesebetsi kahara khamphani le Afrika Borwa; le

Ho kwala sekgeo sa hona jwale le sa nako e tlang sa ditei le dimmaenara tse nang le tsebo ya mosebetsi.

Menyetla ya kamoso ya mesebetsi

Basebetsi ba hajwale ba Morafo wa Sasol ba fetileng moralong o boletsweng ka hodimo wa tsebo ya mesebetsi, ba fuwa tshwaro e ikgethang bakeng sa dilenashipi lekaleng la boenjiniere kapa la ho rafa. Basebetsi ba sa tswa kgethwa botjha ba nang le Kereite ya 12 kapa AET Level 4 (ka mmetse le saense) le bona ba ka tshwanelwa ke lenashipi.

Mananeo a dilenashipi a Morafo wa Sasol a reretswe ho fokotsa dikgeo tseo ho leng thata ho di kwala bakeng sa mesebetsi ya bohlokwa boemong ba ho rafa. Ntlheng ya boetapele,

Morafo wa Sasol ha o kgetholle pakeng tsa mosebetsi wa wona o etswang Mpumalanga le Foreistata. Ho latelwa mokgwa wa ho momahanya, mme baithuti ba kenngwa moo ba hlokehang teng. Baithuti ba ka boela ba romelwa mesebetsing ya khamphani e dibakeng tse ding ho tiisa hore ba pepesetswa mesebetsi e sa tshwaneng.

Lenaneo la dilenashipi la Morafo wa Sasol le etswa nakong ya dikgwedi tse 24 ho ya ho tse 42, leha baithuti ba nkuwa selemo le selemo ka dinako tse itseng tsa selemo. Morafo

wa Sasol o na le setsi sa thupello, se mane Secunda, mme ke karolo ya Lefapha la ho lthuta la Sasol la Lefatshe ho Pota. Baithuti ba nkwa metseng ya selehae e dibakeng tsa masepala wa Ngwathe le wa Metsimaholo o Foreistata, dibakeng tsa Masepala wa Govan Mbeki, wa Dipaleseng, wa Lekwa Municipal tse Mpumalanga hammoho le Gauteng, ntle le hore ho hlokomolohuwe Afrika Borwa ka kakaretso esita le dinaha tse mabapi.

Ha baithuti ba qeta ebile ba fumana mangolo ho tswa lenaneong la dilenashipi, ba ka nna ba fuwa mosebetsi wa moshwelella Morafong wa Sasol. Leha ho le jwalo, haeba khamphani e sa kgone ho ba hira, ba tshwaneleha haholo hore ba ka hirwa kae kapa kae indastering ya ho rafa mashala kaha bona ke boiphihlelo bo batluwang haholo.

Basebetsi ba sa qeteng kapa ba sa fihlalleng maemo a bokgoni a hlokwang nakong e fanweng, ba fuwa menyetla e meng e mmedi hore ba ngole ditlhahlobo tsa bona hape. Haeba moithuti a hloleha teko ya bokgoni ka makgetlo a mararo, konteraka e ya fediswa. Ka kopo sheba **Theibole ya 8** e ka tlase ho bona maikemisetso a kahara mokgatlo a dilenashipi.

E le karolo ya ho hlahisa talenta, Morafo wa Sasol o tla fana ka dilenashipi ho baithuti bao eseng basebetsi ba wona ho latela Karolo ya 18.2 ya Molao wa Ditefello tsa Ntshetsopele ya Tsebo ya Mosebetsi, wa 1999. Ka kopo sheba **Theibole ya 9** e ka tlase ho bona maikemisetso a kante ho mokgatlo a dilenashipi

Theibole ya 8: Dilenashipi – Kahara Mokgatlo (Karolo ya 18.1)

	FY21		FY22		FY23		FY24		FY25	
	Tabatabelo: 4		Tabatabelo: 4		Tabatabelo: 4		Tabatabelo: 4		Tabatabelo: 4	
	MaHD P		MaHD P		MaHD P		MaHD P		MaHD P	
Bong	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
Baithuti ba Dimaen ara	2		2		2		2			
Bomakhen iki ba Motlakase		2		2		2		2	2	2
Kakaretso	4		4		4		4		4	
Ditjeho	R576 000		R576 000		R576 000		R576 000		R576 000	

Theibole ya 9: Dilenashipi – Kantle ho Mokgatlo (Karolo ya 18.2)

	FY21		FY22		FY23		FY24		FY25	
	Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1	
	MaHD P		MaHD P		MaHD P		MaHD P		MaHD P	
Bong	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
Baithuti ba Ditei	1		1		1		1		1	
Kakaretso	1		1		1		1		1	
Ditjeho	R144 000		R144 000		R144 000		R144 000		R144 000	

3.5 Moralo wa botataisi le bokwetlisi (Taelo ya 46(b)(iii))

Ho tataisa basebetsi

Moralo wa tlhabollo ya tsebo ya mosebetsi Morafong wa Sasol o kgetholla botataisi le bokwetlisi ka tsela e latelang:

Ho tataisa ke kamano eo ho dumellanweng ka yona e ntshetswang pele ha nako e ntse e feta mme e reretswe ho ntshetsa pele thuto le tlhabollo ya seporofeshanale ya motataiswa. Ke mosebetsi o batsi oo ho wona mohiruwa ya nang le boiphihlelo (motataisi) a fetisetsang ho mohiruwa ya tlaasana (motataiswa), eseng feela tsebo ya mosebetsi, empa hape le boiphihlelo, mekgwa le ditshobotsi tse etsang batho ba atlehileng. Sepheo sa botataisi ke ho ntlafatsa bokgoni (tsebo, boiphihlelo le mekgwa) ba bahiruwa ho kwala dikgeo tsa hona jwale le tsa kamoso tsa mosebetsi.

Botataisi bo thusa le ho tshehetsa bahiruwa ho laola tsela eo ba ithutang ka yona ka sepheo sa ho eketsa menyetla ya bona, ho hodisa tsebo ya bona ya mosebetsi, ho ntlafatsa tshebetso ya bona le ho ba hodisa mesebetsing e metjha eo ba e etsang.

Baithuti bohle ba mananeong a dibasari, dinthenshipi/thupello ya dikolo tsa mosebetsi wa motsoho le dilenashipi ba tla fuwa botataisi. Ho phaella moo, bahiruwa bohle ba hlwailweng bakeng sa maemo a kamoso a bookamedi (ka WSP le tlhahlobo ya tsebo ya mesebetsi) ba tla fuwa tataiso ho latela tsamaiso ya moralo wa bohlahlami.

Ho tshwara motho ka letsoho ke tshebetso ya mosebetsing, ya tshebedisano le ya tlhabollo e amanang le dipheho tse itseng tsa ho ithuta tsa kwetliso kapa mananeo a ntshetsopele moo mokwetlisi a thusang moithuti ho fumana ditharollo tsa hae, ho sibolla menyetla e metjha le ho kenya tshebetsong mehato e itseng. Ho kwetlisa ho hlahisa menyetla bakeng sa baithuti, hore ba phutholohile, ba ntshe maikutlo a bona, ba bolele dingongoreho le ho rala maemo. Sena se thusa baithuti hore ba itokisetse betere ho fetola boitshwaro kapa ho rala mehato eo ba tla e nka. Ntlha ya motheo ke hore baithuti ba tla ba le monyetla o motle wa ho hlomellwa mme sena se tla etsa hore ba jare boikarabelo ka botlalo ka diprojeke, mme qetellong seo se tla ntlafatsa boitshupo ba bona, ho kgotsofalla mosebetsi le tshebetso e ntle. Hangata bokwetlisi bo sebediswa ho ditharollo tsa kwetliso tsa ho leka metsi ka lere (hangata bakeng sa bahiruwa ba maamong a tlaasana) mme seo se ba fa monyetla wa ho tataiswa ke motho ya nang le boiphihlelo bo boholwanyane ba mosebetsi oo. Ho dumelwa hore sena se thusa haholo tlhabollong le ho kgatelopele ya bona.

Le hoja ho na le ho tshwana ho hoholo pakeng tsa mesebetsi, mokwetlisi e ba mohlophisi ka ho mamela, ho botsa dipotso le ho nolofalletsa baithuti ho sibolla se nepahetseng bakeng sa maemo a bona. Morafong wa Sasol mokwetlisi e ka boela ya eba setsebi sa taba e tshohlwang se kgonang ho tataisa baithuti ho leba ditharolong tse nepahetseng.

Ka lehlakoreng le leng, batataisi ba sebedisa boiphihlelo ba bona ho tataisa le ho supisa baithuti tsela ya ho fihlella ditlhokeho tsa maemo a botsebi le botsamaisi. Botataisi bo thusa le ho tshehetsa bahiruwa ho laola tsela eo ba ithutang ka yona ka sepheo sa ho eketsa menyetla ya bona, ho hodisa tsebo ya bona ya mosebetsi, ho ntlafatsa tshebetso ya bona le ho ba hodisa mesebetsing e metjha eo ba e etsang.

Tlhaloso ya di-M-Circle

Di-M-Circle ke bahiruwa ba behilweng ka dihlopha mme ba tataiswa ka dihlopha tse nang le ditlhoko tse tshwanang tsa tlhabollo. Sepheo se ka sehloohong sa di-M-Circle ke ho beha dipakane tse batlehang le tse loketseng tsa tlhaboloho. Mokgwa ona o fa bahiruwa monyetla o tshwanang moo ba ka ithutang le ho fapanyetsana ditsebo hore ba fihlelle dipakane tse lakatsehang le tseo ba dumellaneng ka tsona.

Ho kenya tshebetsong ha didikadikwe tsa tataiso

Sepheo sa sedikadikwe sa tataiso kapa M-circle ke ho theha mokgwa:

Wa ho qala moetlo wa ho kwetlisa le ho tataisa;

Ho thusa Morafo wa Sasol ho potlakisa sekgahla sa ho se tshwane le ho akaretsa batho ba bang;

Moo baithuti ba tekatekano ya bong le ba dimelo tse sa tshwaneng ba tswang dihlopheng tsa HDP le HIPO, ba thahasellang tlhaboloho e tshwanang, ba behilweng mmoho; le

Botataisi ba baetapele ba Morafo wa Sasol.

Dipuisano tse amanang le baetapele ba Morafo wa Sasol ba sa tshwaneng di felletse ka ho hlwauwa ha metheo ya bohlokwa e nang le monyetla wa ho potlakisa sekgahla sa phihlelo ya ditabatabelo tsa ho amohela batho ba sa tshwaneng, haholoholo tabeng ya tekatekano mosebetsing, ka ho etsa dintho ka ditsela tse fapaneng. Tshisinyo ena e hlahiswa ke motheo o amanang le ho qala moetlo wa ho kwetlisa le ho tataisa ba bang.

Tshisinyo ena e reretswe:

Ho fokotsa dikotsi tse amahanngwang le tlhahiso ya boetapele ka tsela e sa lekanang;

Ho lokisetsa baetapele ba tlang bakeng sa mesebetsi ya kamoso; le

Ho ruta tsebo ya mesebetsi le maitshwaro tse hlokahalang hore ho kenngwe tshebetsong leqheka la Morafo wa Sasol le ho qala mekgwa e batlehang.

Lenaneo la M-circle le na le mekgahlelo e mmedi ya bohlokwa:

Mokgahlelo wa 1: Ho ameha ka basadi, e le karolo ya lenaneo la Morafo wa Sasol la WIM; le

Mokgahlelo wa 2: Ho ameha ka baithuti ba maHDP.

Melemo ya di-M-Circle

Batataisi ba ka fihlella palo e kgolwanyane ya batataiswa leha ba fumaneha ka sewelo.

Di etsa hore motho a ithute dintho tse ngata ebile di fa batataiswa monyetla wa ho kopana boemong bo sireletsehileng;

Di kgothalletsa bahiruwa ba nang le ditlhoko tse tshwanang tsa tlhaboloho ho abelana tsebo; Di fana ka monyetla wa ho ithuta ho ditsebi tse ngata; ebile

Di pepesetsa baithuti ho maikutlo le ditsela tse sa tshwaneng tsa ho tadima ditaba.

3.6 Lenaneo la dilenashipi le dibasari (Taelo ya 46(b)(iv))

3.6.1 Dilenashipi

Morafong wa Sasol

Batho ba fuweng dibasari mme ba kerajueita ba kgethwa moshwelella Morafong wa Sasol pele ba qala mananeo a bona a diinthenshipi;

Batho bana ba kerajueitileng eba karolo ya tlhahiso e kopanetsweng ya tsebo ya mosebetsi; le

Ho qala le ho totobatsa tlwaelo ya ho sebetsa, melao ya boitshwaro bo ratehang mosebetsing le ho kgothalletsa tshebetso ya bankakarolo ha ba kgethwa.

Inthenshipi tse Tswelang Kantle

Nako le nako Morafo wa Sasol o boetse o fa baithuti monyetla wa ho ithutela mosebetsi mosebetsing ka nakwana ka sepheo sa hore ba fumane boiphihlelo ho le ho pepesetswa boemo ba mosebetsing, ntle le boitlamo ba mofuta ofe kapa ofe ba mosebetsi.

Lenaneo lena la diinthenshipi kapa ho ithutela mosebetsi le reretswe ho fa baithuti le batho ba qetang ho kerajueita boiphihlelo ba sebele ba ho sebetsa Morafong wa Sasol. Baithuti le batho ba qetang ho kerajueita ba amohetsweng lenaneong la inthenshipi kapa la ho ithutela mosebetsi mosebetsing, boholo ba bona ke baamohedi ba dibasari tsa Morafo wa Sasol le baithuti ba tswang kantle, ba kopileng ho etsa mosebetsi wa sebele Morafong wa Sasol.

Sepheo

Ho fa baithuti le batho ba sa tswa kerajueita boiphihlelo ba ho sebetsa;

Ho ba thusa ho tloha dithutong tsa bukeng ho ya mosebetsing wa sebele;

Ho hohela batho ba sa fuwang basari ke Sasol ho tla Morafong wa Sasol ha ba qeta dithuto tsa bona;

Ho tla fanwa ka diinthenshipi tse hlano nakong ya dilemo tse hlano tse tlang e akarelletsang motswako wa batho ba kerajueitileng ba fuweng basari le baithuti ba tswang kantle ho se na boitlamo ba khiro ho bona ka bobedi; mme

Baithuti bao eseng baamohedi ba basari ya Sasol, ba ka nna ba Abelwa dibasari ho ba thusa ho phethela dithuto tsa bona, empa hase hakaalo hore ho na le tabatabelo e tobileng ho SLP ena. Sheba **Theibole ya 10** bakeng sa diinthenshipi tsa kahara Sasol ka dilemo tse hlano tsa SLP ena.

Theibole ya 10: Ditabatabelo tsa Diinthenshipi Kahara Mokgatlo (diEIT)

	FY21		FY22		FY23		FY24		FY25	
	Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1	
	MaHD P		MaHD P		MaHD P		MaHD P		MaHD P	
Bong	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
EIT	1			1		1	1			1
Kakaretso	1		1		1		1		1	
Ditjeho	R13 951		R13 951		R13 951		R13 951		R13 951	

3.6.2 Dibasari

Lenaneo la dibasari la kahara mokgatlo (thuso ya ho ithuta)

Lenaneo la thuso ya ho ithuta le reretswe ho fana ka thuso ya ditjhelete ho bahiruwa ba Morafo wa Sasol hore ba ntshetse pele thuto ya bona ya theshari.

Sepheo

Ho ntshepele le ho hodisa tsebo ya mohiruwa boemong boo a leng ho bona hona jwale;

Ho eketsa tsebo le boiphihlelo ba bahiruwa hore ba fihlelle ditabatabelo tsa bona tsa mosebetsing, ho latela PDP ya bona;

Ho eketsa boleng kgwebong le kgolong ya Morafo wa Sasol; le

Ho baballa basebetsi.

Ditataiso tsa leano

Thuso ya ho ithuta e ya fumanaha ho basebetsi bohle ba nako yohle; Kgetho ya mohiruwa ya dithuto e imatahanya ebile e lekanyeditswe ho mesebetsi eo a e phethang hona jwale le ditakatso tsa hae tsa mosebetsi, jwalokaha ho boletswe ho diPDP tsa bona tse tjhaetsweng monwana; mme Bahiruwa ba feilang dithuto tsa bona ba tlameha ho patala tjhelete eo ba e kolotang (hammoho le tswala ho tloha letsatsing leo e fanweng) ntle leha ba na le bopaki ba ho ngodisa ho ngola ditlhahlobo hape mme ba pasa ha ba pheta ditlhahlobo.

Morafong wa Sasol

Bahiruwa ba ithuta ka nakwana;

Ho fanwa ka tshekamelo e kgethehileng ho batho ba tshwereng boemo, kapa ba nang le bokgoni ba ho kgethelwa dikgeo tseo ho leng thata ho di kwala;

Bahiruwa ba pasitseng AET Level 4 ba tshwaneleha bakeng sa thuso ya ho ithuta ho fumana lengolo la theshari la semolao;

Ho fana ka thuso ya ho ithuta ho itshetlehile ka dikgetho tsa motho tsa PDP ho ipapisitswe le ditataiso mme ho lekolwa selemo le selemo;

Nako ya dithuto tsa mohiruwa ka mong di tloha ho dikgwedi tse tharo ho ya ho

dilemo tse nne; mme

Phano ya thuso ya ho ithuta e itshetlehile ka ditlhoko tsa bahiruwa mme kahoo ho ke ke ha fanwa ka moralo o itseng. Leha ho le jwalo, jwalokaha ho boletswe, bahiruwa ba na le phihlelo ho sebaka sena mme ba ka se sebedisa ho ntlafatsa mangolo a bona a thuteho neng kapa neng ha ho hlokahala.

Lenaneo la dibasari le tswelang kantle

Sasol e na le lenaneo le batsi la ho fana ka dibasari le tshehetso metseng ho pholletsa le naha. Lenaneo la dibasari le reretswe ho fana ka thuso ya ditjhelete ho:

Baithuti ba Kereite ya 12 le/kapa ba ntseng ba le diyunivesithing;
Ho finyella ditlhokeho tsa bonyane tsa ho kena yunivesithi ntlheng ya Mmetse, Saense kapa Mahlale le Senyesemane, kapa dintho dife kapa dife tse ding tse hlokehang; le
Ke mang ya tla hahamalla dithuto tsa boenjiniere jwalokaha ho hlokwa ke Morafo wa Sasol yunivesithing kapa yunivesithing ya theknoloji.

Baithuti ba tshwanelehang ba hlwauwa dikolong tse sa tshwaneng tse phahameng, diyunivesithing kapa ka dikopo tse amohetsweng. Baamohedi ba dibasari ba ithuta ka nako yohle mme basari e tswela pele ho fihlela moithuti a kerajueita jwalokaha ho boletswe tumellanong ya basari ya Sasol.

Sepheo

O sebedisa Lefapha la Dikamano le Setjhaba le Ditshebeletso tsa Kgwebo tsa Batho ba Kerajueitang, Morafo wa Sasol o se o ntse o qadile, ebile o tla tswela pele ho theha dikamano le dikolo tse haufi le setereke sa Fezile Dabi le tse profinsing ya Foreistata, hobane o amehile ka baithuti ba Kereite ya 10 ho ya ho ya 12 e le ho ba ruta hore ba ka kgetha ho sebetsa merafong;
Dipontsho tsa ho thaothela mosebetsi tse kang Techno X le beke ya mahlale ya Osizweni di sebediswa ho bapatsa dibasari le kgetho ya mesebetsi makaleng a kgethehileng a boenjiniere le merafo.

Sheba **Theibole ya 11** le **Theibole ya 12** bakeng sa ditabatabelo tsa rona tsa dibasari.

Theibole ya 11: Ditabatabelo tsa Dibasari tsa kahara mokgatlo ka selemo SASOL

	FY21		FY22		FY23		FY24		FY25	
	Tabatabelo: 5		Tabatabelo: 5		Tabatabelo: 5		Tabatabelo: 5		Tabatabelo: 5	
	MaHD P		MaHD P		MaHDP		MaHDP		MaHDP	
Bong	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
Tabatabelo	3	2	2	3	2	3	2	3	2	3
Kakaretso	5		5		5		5		5	
Ditjeho	R411 707		R411 707		R411 707		R411 707		R411 707	

Theibole ya 12: Ditabatabelo tsa Dibasari tsa kantle ho mokgatlo ka selemo

	FY21		FY22		FY23		FY24		FY25	
	Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1		Tabatabelo: 1	
	MaHDP		MaHDP		MaHDP		MaHDP		MaHDP	
Bong	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
Tabatabelo		1	1			1	1			1
Kakaretso	1		1		1		1		1	
Ditjeho	R82 341		R82 341		R82 341		R82 341		R82 341	

3.7 Tekatekano Mosebetsing (EE) (Taelo ya 46(b) (v))

Moralo wa Morafo wa Sasol wa ho Kenya Tshebetsong Leano la Tekatekano Mosebetsing o ile wa hlophiswa ho latela ditlhokahalo tsa Tumellano ya Merafo ya 2018.

Ho latela temana ya 8 ya Tumellano ya Merafo ya 2018, motshwari wa tokelo ya ho rafa o tlameha ho tswela pele ho matahanya ditabatabelo tsa hona jwale tse tswang Tumellanong ya Morafo e fetileng le ditabatabelo tsa Tumellano ya Morafo ya 2018, nakong ya phetoho ya dilemo tse hlano. Ka ho kgetheha, temana ya 8.3 ya Tumellano ya Morafo ya 2018 e hloka hore motshwari wa tokelo ya ho rafa a romele moralo wa dilemo tse hlano nakong ya dikgwedi tse tsheletseng (6) ho tloha mohla ho hatsiwa Tumellano ya Morafo ya 2018 o bontshang ho kenngwa tshebetsong ka ho tswelang pele ha ditabatabelo la Tekatekano Mosebetsing (EE).

Morafo wa Sasol o ile wa romela Moralo wa ho Kenya Tshebetsong EE o boletsweng ka hodimo hammoho mme ho na le mehato e sa tshwaneng ya ho netefatsa boikamahanyo kamora dilemo tse hlano tsa nako ya phetoho. E le ho nolofalletsa Morafo wa Sasol ho etsa jwalo, ho ile ha hlophiswa ditabatabelo tsa selemo le selemo mme ha kenngwa tshebetsong mehato eo ho neng ho rerilwe hore e sebediswe. Ka lebaka lena, Morafo wa Sasol o kenyelletsa Moralo wa ho Kenya Tshebetsong EE ka sepheo sa ho sala morao kgatelopele.

E le ho ikamahanya le Molao wa Tekatekano Mosebetsing, maemong wohle, kamohelo ya batho ba sa tshwaneng mosebetsing le pontsho ya ho lekalekana ke dintho tsa bohlokwa bakeng sa momahano ya setjhaba, phetoho le bokgoni ba ho hlodisana. Sepheo sa seo ke ho theha kamohelo ya batho ba sa tshwaneng mosebetsing, hammoho le ho netefatsa hore batho bao pele ba neng ba kotelwa ditshebeletso kapa maHDP ba nka karolo e le ho ikamahanya le dipalopalo tsa profinse kapa tsa naha maemong a sa tshwaneng a bookamedi. Sheba **Theibole ya 13** ya ditabatabelo tsa dilemo tse hlano tsa Moralo wa ho Kenya Tshebetsong EE ka ho tswelang pele. Ka kopo hlokomela ntlha ya hore ditabatabelo ke tsa selemo sa almanaka, jwalokaha ho hlokwa ke Tumellano ya Morafo.

Theibole ya 13: Ditabatabelo tsa dilemo tse hlano tsa kgatelopele tsa Moralo wa ho Kenya Tshebetsong EE

Boemo ba Bookamedi	Tabat abelo ya 2021	Tabat abelo ya 2022	Tabat abelo ya 2023	Tabat abelo ya 2024	Tabat abelo ya 2025
Bookamedi bo ka Sehloohong	50%	50%	50%	50%	50%
Basadi	44,4%	44,4%	44,4%	20%	20%
Baokamedi ba Phethahatso	0%	0%	0%	50%	50%
Basadi	0%	0%	0%	20%	20%
Baokamedi ba Baholo	46,1%	50%	53,9%	60%	60%
Basadi	15,7%	18,4%	21,05%	25%	25%
Baokamedi ba Mahareng	59,4%	59,4%	59,6%	60%	60%
Basadi	24,2%	24,2%	24,7%	25%	25%
Baokamedi ba Tlaasana	65,7%	69,3%	69,7%	70%	70%
Basadi	21,8%	24,4%	27,6%	30%	30%
Basebetsi ba holofetseng	0,15%	0,27%	0,67%	1,5%	1,5%
Tsebo ya motheo le ya bohlokwa ya mesebetsi	84,49%	85,00%	85,00%	60%	60%

Theibole ya 14A: Ditabatabelo tsa dilemo tse hlano tsa kgatelopele tsa Moralo wa ho Kenya Tshebetsong EE mkgahlelo ka mong

Sele mo	Boemo	Mon na						Mosadi					
		Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W	Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W
2020	Lekgotla	50	-	-	-	-	-	44,4	-	-	-	-	-
	Baokamedi ba Phethahatso	0	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	
	Baokamedi ba Baholo	46,1	1	1				15,7	1	1			
	Baokamedi ba Mahareng	59,4	8	5	1	2	-	24,2	6	4	1	1	
	Baokamedi ba Tlaasana	65,7	80	65	6	10	-	21,8	80	65	6	10	
2021	Boemo	Mon na						Mosadi					
		Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W	Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W
	Lekgotla	50	1	1				44,4	-	-	-	-	-
	Baokamedi ba Phethahatso	0	8	5	1	2	-	0	-	-	-	-	-
	Baokamedi ba Baholo	50	80	65	6	10	-	18,4	1	1	-	-	-
2022	Boemo	Mon na						Mosadi					
		Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W	Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W
	Lekgotla	50	-	-	-	-	-	44,4	-	-	-	-	-
	Baokamedi ba Phethahatso	0	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-
	Baokamedi ba Baholo	50	1	1				18,4	1	1	-	-	-
2023 (Selemo sa bo5 sa Tumellano ya Morafo)	Boemo	Mon na						Mosadi					
		Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W	Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W
	Lekgotla	50	-					44,4	-				
	Baokamedi ba Phethahatso	0	-					0	-				
	Baokamedi ba Baholo	53,9	2	1				21,05	1	1			
2024	Boemo	Mon na						Mosadi					
		Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W	Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W
	Lekgotla	50	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-
	Baokamedi ba Phethahatso	0	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-
	Baokamedi ba Baholo	60	2	1				25	1	1	-	-	-
2025	Boemo	Mon na						Mosadi					
		Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W	Tabatabelo (%)	Kakaretso	B	Ke	C	W
	Lekgotla	50	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	-
	Baokamedi ba Phethahatso	0	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-
	Baokamedi ba Baholo	60	2	1				25	1	1	-	-	-

Baokamedi ba Tlaasana	70	81	60	6	10	5	30	35	28	1	4	2
-----------------------	----	----	----	---	----	---	----	----	----	---	---	---

4. Karolo ea 3: Tihabollo Motseng wa Morafo

4.1 Tihahisoleseding ya bohlokwa ya bosetjhaba le moruo (Taelo ya 46(c)(i))

Morafo wa Sasol o nka karolo maanong a Ntshetsopele ya Moruo wa Selehae (LED) metseng e matahantsweng le Moralo o Akaretsang wa Ntshetsopele (IDP) dibakeng tsa Masepala wa Metsimaholo le Ngwathe. Sepheo sa diprojeke tsena ke ho gothalletsa kgolo ya moruo, ho theha mesebetsi le ho tlatseta twantshong ya bofuma tikolong ena.

Hore na mananeo ana a atlehile ho lekangwa le ho itshetleha ka bokgoni ba wona ba ho tlisa ntshetsopele e tswelang pele le molemo wa moruo ho setjhaba ka kakaretso, haholoholo batho ba futsanehileng haholo tikolohong e ka leboya ya Foreistata, ho ntse ho amehilwe ka ditlhoko tsa setjhaba le IDP e amehang.

Ke habohlokwa ho elellwa hore sebaka se romelang basebetsi ba bangata Morafong wa Sasol ke Masepala wa Selehae wa Metsimaholo (MLM), athe Masepala wa Selehae wa Ngwathe (NLM) ke motse wa baamohedi oo tokelo ya ho rafa e leng hona teng. Kahoo, Morafo wa Sasol o hlwaile diprojeke tsa LED motseng wa baamohedi wa NLM wa ba wa qala ho di kenya tshebetsong, athe MLM e tla una molemo letseteng la kgwebo e thusang setjhaba le mehatong e amehang ya bonamodi.

Masepala wa Selehae wa Ngwathe (NLM)

NLM e dutse karolong e ka leboya ya Masepala wa Setereke sa Fezile Dabi Profinseng ya Foreistata. Sebaka sa NLM se akaretsa toropo ya Parys, Vredefort, Heilbron, Koppies le Edenville hammoho le dibaka tsa mahaeng jwalokaha di tshwailwe Botong ya Meedi ya Afrika Borwa.

Hape ho etsahala mokgwa o tiwaelehileng wa hore batho ba falle ho tloha mahaeng ho ya ditropong sebakeng sena, jwalokaha ho le jwalo Profinseng ya Foreistata kaofela, moo ho falla ho bonwang haholo ho batho le malapa a amohelang lekeno le tlaase. Boholo ba baahi ba mahaeng ba ikakgetse ka setotswana lekaleng la temo. Makala a bohlokwa a moruo a NLM ke:

Temo

Bohahlaudi

Merafo

Diphephetso tse ka sehloohong e sa ntse e le ho hloka mesebetsi mme bomasepala ba bontshitse hore ba hloka tshehetso hore ba kenye tshebetsong mananeo a ntshetsopele ya tsebo ya mesebetsi bakeng sa batjha ba sa hirwang. Hape o bontshitse hore diprojeke dife kapa dife tsa LED di lokela ho lebiswa tabeng ya ho thusa ho theha mesebetsi.

Masepala wa Selehae wa Metsimaholo (MLM)

MLM e Profinseng ya Foreistata Afrika Borwa. Mobu wa teng o nonne ebile le tlaemete e ntle, e leng se thusang ka indasteri ya temo e atlehang. E iketseditse setumo sa ho ba “basekete kapa seroto sa bohobe” ba Afrika Borwa, ka dipolasi tse hlahisang ka hodimo ho 70% ya dijothollo tse jewang naheng ena. Hape e na le e meng ya merafo e hlahisang kgauta le taemane e ngata lefatsheng.

MLM ke karolo ya Masepala wa Setereke sa Fezile Dabi se akaretsang sebaka se ka jang 1739 km², mme moo ho na le dipolasi tse 1751. Ho na le matamo le dinoka tse ngata sebakeng sena. “Metsimaholo” ke lentswe la Sesotho le bolelang “metsi a mangata”, mme ke sona se entseng hore ho kgethwe lebitso leo.

Palohare ya lekeno la lelapa ka leng ka kgwedi

Palohare ya lekeno la kgwedi le kgwedi ya lebatowa lena ka kakaretso ke R1404 lelapa ka leng. Kakaretso ya malapa a etsang 18.4% ha e na lekeno mme malapa a etsang 42.8% a amohela lekeno le katlasa R1000 kgwedi le kgwedi. Haeba ho sebediswa selekanyo sa bofuma sa R1.25 ka letsatsi bakeng sa setho ka seng sa lelapa, bonyane lekeno la lelapa le lokela ho feta R1188 ka kgwedi. Kakaretso ya feela 12.7 ya malapa e na le lekeno le fetang R3000. **Theibole ya 14** e ka tlaase mona ke kakaretso ya palohare ya lekeno la malapa sebaka ka seng.

Theibole ya 15: Palohare ya lekeno la lelapa kgwedi ka nngwe

Sebaka sa masepala	Palohare ya lekeno la lelapa kgwedi le kgwedi	% ya malapa a nang lekeno	% ya malapa a amohelang lekeno le katlasa R1000	% ya malapa a nang le lekeno le fetang R3000
Masepala wa Setereke sa Fezile Dabi	R1404	18,4%	42,8%	12,7%
Masepala wa Selehae wa	R1191	22,9%	49,2%	7,4%

Moqhaka				
Masepala wa Selehae wa Mafube	R1196	25,5%	51,3%	8,3%
Masepala wa Selehae wa Metsimaholo	R1590	17,9%	38,1%	61,9%
Masepala wa Selehae wa Ngwathe	R854	14,7%	52,3%	9,9%

Ho tswa theiboleng e ka hodimo, ho a hlokomeleha hore sebaka sa NLM ke sona se futsanehileng ka ho fetisisa ka palohare ya lekeno la lelapa ya R854 ka kgwedi mme e le feela malapa a 9.9% a amohelang lekeno le ka hodimo ho R3000. Sebaka sa MLM se na le palohare e hodimo ka ho fetisisa ya lekeno la R1590 ka kgwedi mme malapa a etsang 61.9% a amohela ka hodimo ho R3000 ka kgwedi.

4.2 Mesebetsi e ka sehloohong ya moruo (Taelo ya 46(c)(ii))

Mesebetsi e ka sehloohong ya moruo ke:

- Merafo – Lekala le leholo
- Peterole le dikhemikhale – Lekala le leholo
- Difeme tsa tlhahiso – Lekala la bobedi;
- Kgwebisano – Lekala la boraro;
- Temo – Lekala le leholo
- Kaho – Lekala la bobedi; le
- Mabenkele – Lekala la boraro.

Mabitso a tse ding tsa dikhamphani tsa merafo tse sebetsang sebakeng sena: Seriti Coal (Pty) Ltd

4.3 Kamoo morafu o neng o ka ama batho ba mona kateng le metse e romelang basebetsi (Taelo ya 46(c)(iii))

Ditlamorao tse ka bang teng tse bosula ke:

- Sekgahla se hodimo sa ho fallela ditoropong;
- Ho inkela naha ho seng molaong;
- Dibaka tsa baipehi;
- Keketseho ya batho ba sa hirwang;
- Ho imelwa ke ditshebeletso, le ditsi tsa phano ya ditshebeletso tse imetsweng;
- Merusu e bakwang ke phano e fokolang ya ditshebeletso; le
- Keketseho ya tlolo ya molao.

4.4 Diprojeke tsa kaho ya ditsi tsa ditshebeletso le tsa phediso ya bofuma tseo morafo o kenang ho tsona tumellanong le IDP ya dibaka hammoho le meralo e meng ya bohlokwa eo morafo o sebeletsang ho wona le dibaka tse romelang basebetsi ba bangata (Taelo ya 46(c)(iv))

E le ho tiisa hore ho na le ditherisano tse atlehang le tse nang le botshepehi, OMI Solutions, e leng khamphani e ikemetseng, e kgethilwe ho thusa Morafo wa Sasol ka ditherisano le bakgathatema bakeng sa tekolo ya SLP. Morafo wa Sasol o hlophisitse diwekshopo Foreistata ka sepheo sa ho tshwara ditherisano le bakgathatema bohle. Ho ne ho hlophisitswe diwekshopo tse nang le metse ya NLM le MLM hore di tshwarwe bekeng ya la 18 Tlhakubele 2020. Diwekshopo tsena di ne di tla tshwarelwa diwateng tse sa tshwaneng moo di ka fihlelwang habonolo ke boholo ba baahi ba metse eo.

Leha ho le jwalo, ka lebaka la thibelo ya dikopano dife kapa dife tse nang le batho ba fetang 100, e ileng ya phatlalatswa ke Mopresidente Ramaphosa ka la 15 Tlhakubele 2020, e le ho kgina ho nama ha Vaerase ya Corona, ditherisano tse neng di rerilwe di ile tsa lokela ho tshetjhisetswa morao ho fihlela ha boemo ba qomatsi naheng bo fedisitswe. Morafo wa Sasol o tla qalella botjha diwekshopo tsa ditherisano le setjhaba hang ha thibelo ya motsamao e se e tlositswe. Sena se ka nna sa fella ka diphetoho tsa ditabatabelo le boitlamo ba SLP bakeng sa SLP ena e leng se tla ama meralo ya selemo le selemo ya ho kenya maano tshebetsong.

Ka kopo sheba **Sehlomathiso sa D** bakeng sa netefatso ya tumello ya bomasepala ba amehang bakeng sa diprojeke. Ka kopo sheba **Theibole ya 15** bakeng sa letoto la diprojeke tse lokelang ho kenngwa tshebetsong. Hape ka kopo sheba **Theibole ya 16** le **Theibole ya 18** bakeng sa dintlha tse amanang le diprojeke le ditlamorao tsa tsona.

Ho bohlokwa ho elellwa hore selemong se le seng sa kaho ya Tlilini ya Parys, e jang R3.6 milione, ke karolo ya SLP ya FY15 kapa Selemo sa Ditjhelete sa 2015 ho ya ho FY20 kapa Selemo sa Ditjhelete sa 2020 mme ho kenngwa tshebetsong ya selemo sa bobedi sa projeke ke karolo ya SLP ya FY21 kapa Selemo sa Ditjhelete sa 2021 ho ya ho FY25 kapa Selemo sa Ditjhelete sa 2025. Kakaretso ya ditjeho tsa projeke ya Tlilini ya Parys e fihla ho R11 milione.

Theibole ya 16: Diporojeke tsa ditsi tsa ditshebeletso le phediso ya bofuma

Projeke	Letsatsi la ho qala	Letsatsi la ho phetha	Ditjeho
---------	---------------------	-----------------------	---------

Kaho ya Tlilini ya Parys	FY20	FY22	R12.5 m
Phano ya dikoloi tsa ditshebeletso tsa ho nka bohato maamong a tshohanyetso - Ngwathe	FY22	FY24	R3.5 m
Bohwai/temo - Metsimaholo	F24	FY25	R1.5m
Kakaretso			R17.5 m

Theibole ya 17: LED – Kaho ya tlilini ya Parys

Lebitso la Projeke	Kaho ya tlilini ya Parys			Sehlopha sa projeke Bophelo bo Botle			
Nalane	Bohlokwa ba diprojeke ho ditlhoko tsa selehae tsa ntshetsopele: Ho fa baahi ba sebaka seo setsi sa ditshebetso tsa bophelo tse ntlafaditsweng. Sebaka se teng hajwale ha sea lekana, mme ha ho kgonehe hore ditaba tsa bakudi di bolokwe e le lekunutu Boemo ba projeke nakong ya ha e hlwauwa Ena ke projeke e ntjha						
Sebaka sa projeke	Masepala wa setereke: FDDM	Masepala wa Selehae: NLM	Lebitso la motsana: Parys	Letsatsi la ho qala projeke: Pherekong 2021		Letsatsi la ho qeta projeke: Pherekong 2022	
Dihlahiswa	Sebaka sa Bohlokwa sa Tshebetso: Tlilini e fedileng	Letshwao la Bohlokwa la Tshebetso: E Nehelanwe ka Pudungwana 2022	Setheo se ikarabellang (e akarelletsa bohle ba nang le seabo): Morafo wa Sasol, Lefapha la Bophelo bo Botle la FS, NLM, DMR le setjhaba	Dinako tse behilweng ka kotara le selemo: (FY20) Q1-Q4 R0 milione	Dinako tse behilweng ka kotara le selemo: (FY21) Q1-Q4 R3.3 milione	Dinako tse behilweng ka kotara le selemo: (FY22) Q1-Q4 R9.2 milione	Bajete: R12.5 milione
Sehlopha seo mosebetsi o wenang ho sona	Palo ya mosebetsi e tla thehwa	Batho ba Baholo ba Banna	Batho ba Baholo ba Basadi	Mohlankana	Morwetsana	Kaka retso	Ditlhaloso
Nako e Kgutshwane	15	10	5	10	5	15	Ho kwetlisa borakonteraka ba selehae setsheng
Nako e Mahareng	0	0	0	0	0	0	
Nako e Telele	0	0	0	0	0	0	
Letsatsi la ho phetha le leqheka la ho tswa: Masepala o tla nka moo Morafo wa Sasol o siileng teng. Lenaneo la M&E e tla latela. Setjhaba se batsi sa Parys le Tumahole hammoho le dibaka tsa mahaeng etlaba majalefa a projeke ena							

Theibole ya 18: Phano ya dikoloi tsa ditshebeletso tsa maemo a tshohanyetso

Lebitso la Projeke	Phano ya dikoloi tsa tsa maemo a tshohanyetso		Sehlopha sa projeke Bophelo bo botle le polokeho				
Nalane	Bohlokwa ba diprojeke ho ditlhoko tsa selehae tsa ntshetsopele: Ho fa baahi ba sebaka seo ditshebeletso tse ntlafetseng tsa maemo a tshohanyetso Boemo ba projeke nakong ya ha e hlwauwa Ena ke projeke e ntjha						
Sebaka sa projeke	Masepala wa setereke: FDDM	Masepala wa Selehae: NLM	Lebitso la motsana: Ka ho Fapafapana	Letsatsi la ho qala projeke: 2022 Phupjane		Letsatsi la ho qeta projeke: 2023 Phupjane	
Dihlahiswa	Sebaka sa Bohlokwa sa Tshebetso: Karabelo ya dikoloi tsa tsa maemo a tshohanyetso	Letshwao la Bohlokwa la Tshebetso: E Nehelanwe ka Phupjane 2023	Setheo se ikarabellang (e akarelletsa bohle ba nang le seabo): Morafo wa Sasol, NLM, DMRE le setjhaba	Dinako tse behilweng ka kotara le selemo: (FY23) Q1-Q4 R2 milione	Dinako tse behilweng ka kotara le selemo: (FY24) Q1-Q4 R1.5 milione		Bajete: R3,5 m
Sehlopha seo mosebetsi o wenang ho sona	Palo ya mesebetsi e tla thehwa	Batho ba Baholo ba Banna	Batho ba Baholo ba Basadi	Mohlankana	Morwetsana	Kaka retso	Ditlhaloso
Nako e Kgutshwane	0	0	0	0	0	0	Kwetliso setsheng. Borakonteraka ba selehae
Nako e Mahareng	0	0	0	0	0	0	
Nako e Telele	0	0	0	0	0	0	
Letsatsi la ho phetha le leqheka la ho tswa: NLM o tla nka moo Morafo wa Sasol o siileng teng. Lenaneo la M&E e tla latela. Setjhaba ka kakaretso sa selehae sa Masepaleng wa Ngwathe ke majalefa a projeke ena.							

Theibole ya 19: Bohwai Temo 37

Lebitso la Projeke	Bohwai/temo		Sehlopha sa projeke Ho theha mesebetsi				
Nalane	Bohlokwa ba diprojeke ho ditlhoko tsa selehae tsa ntshetsopele: Ho ntlafatsa le ho qala mesebetsi ya tsa temo sebakeng sa Zamdela/Sasolburg Boemo ba projeke nakong ya ha e hlwauwa Projeke e ntjha.						
Sebaka sa projeke	Masepala wa setereke: FDDM	Masepala wa Selehae: MLM	Lebitso la motsana: Ka ho Fapafapana	Letsatsi la ho qala projeke: 2022 Phupjane		Letsatsi la ho qeta projeke: 2025 July	
Dihlahiswa	Sebaka sa Bohlokwa sa Tshebetso: Projeke e temo o phethilweng	Letshwao la Bohlokwa la Tshebetso: E Nehelanwe ka Phato 2025	Setheo se ikarabellang (e akarelletsa bohle ba nang le seabo): Morafo wa Sasol, MLM, DMRE le setjhaba	Dinako tse behilweng ka kotara le selemo: (FY24) Q1-Q4 R750 000	Dinako tse behilweng ka kotara le selemo: (FY25) Q1-Q4 R750 000		Bajete: R1.5 m
Sehlopha seo mosebetsi o wenang ho sona	Palo ya mesebetsi e tla thehwa	Batho ba Baholo ba Banna	Batho ba Baholo ba Basadi	Mohlankana	Morwetsana	Kaka retso	Ditlhaloso
Nako e Kgutshwane	15	10	5	10	5	15	Kwetliso setsheng. Borakonteraka ba selehae
Nako e Mahareng	0	0	0	0	0	0	
Nako e Telele	0	0	0	0	0	0	
Letsatsi la ho phetha le leqheka la ho tswa: Motse o tla nka moo Morafo wa Sasol o siileng teng. Lenaneo la M&E e tla latela. Baahi ba sebaka seo ke bona majalefa a projeke ena							

Morafo wa Sasol o tla etsa le ho nka mehato yohle tlasa taolo ya wona ho netefatsa hore diprojeke tsa LED ya motse tse ka hara SLP ena di kenngwa tshebetsong nakong e bontshitsweng. Leha ho le jwalo, ho kenngwa tshebetsong ho ka nna ha angwa ke nako eo e e nkang ho fumana tumello e hlokalahalang ya molao, maemo a lehodimo, kगतello ya baahi motseng le ho itshunyatsshunya ha batho ba boraro. Haeba ho ka ba le tieho e jwalo, Morafo wa Sasol o tla ikitlaelletsisa ho kenya tshebetsong projeke kapele kamoo ho ka kgonehang. Haeba poloheho ya mohiruwa, rakonteraka kapa thepa le mohaho o ka ba kotsing, Morafo wa Sasol o tshwanelwa ke tokelo ya ho fanyeha ho kenngwa tshebetso ha projeke efe kapa efe ho fihlela ka nako eo ho bolokehileng hore ho ka kgutla. Haeba ho ntse ho sa bolokeha ho ka tswela pele ka ho kenya tshebetsong mme ho se na tshepo ya ho kenya projeke tshebetsong ka katleho kamora ditherisano le DMRE le masepala wa selehae, projeke e ka nna ya hlakolwa mme Morafo wa Sasol o tla kopa, ho latela melawana ya Karolo ya 102 ya MPRDA, ho fetola SLP ena hore e nkele sebaka projeke eo e hlakotsweng.

4.5 Mehato ya ho sebetsana le maemo a matlo le a ho phela (Taelo ya 46(c))

Morafo wa Sasol o na le leano le lenaneo la phano ya matlo a kopaneng le sebetsanang le kabo ya matlo, matlo a hiriswang, ho dula dihosetele le bahiruwa ba nkang karolo ha lenaneong la beng ba matlo la Morafo wa Sasol.

Hona jwale Morafo wa Sasol ha o na dihosetele, kaha basebetsi bohle ba falletse bodulong hahilweng le boo e leng ba khamphani. Ho ke ke ha hahuwa matlo a eketsehileng; leha ho le jwalo, Morafo wa Sasol o kgothalletsa batho ho ba beng ba matlo a 53 a teng hona jwale.

Basebetsi ba lefuwang (maSP)

MaSP a amohela tjhelete ya matlo

Basebetsi bohle ba lefuwang ba amohela phesente ya moputso wa bona e le tjhelete ya matlo e le karolo ya diphakheje tse netefaditsweng ka botlalo (diTGP). Ba ka tswa ba hirile matlo a poraefete kapa ba na le matlo a ngodisitsweng mabitsong a bona.

Basebetsi ba Lefuwang Kgwedi le Kgwedi (maMSP)

MaMSP a arotswe ka maMSP a maemo a hodimo le maMSP a tlaasana.

Kgothalletso ya ho ba beng ba matlo

Morafo wa Sasol o na le leano la ho kgothalletsa basebetsi bao e leng maMSP a maemong a hodingwana le a tlaasana a amohelang lekeno le tlaasana ho ithekela matlo ao ba ka kgonang ho a lefella. Bana ke basebetsi ba maemong a 9 – 7 (MSP ya hodingwana) and levels 12 – 8 (MSP ya tlaasana). Morafo wa Sasol o ile wa qala mohato o batsi wa dipuisano ho netefatsa hore sehlopha seo ho amehilweng ka sona se tseba ka projeke ena ya matlo.

First National Bank (FNB) e ikopantse le Morafo wa Sasol ho fa basebetsi ditshebeletso tsa ditjhelete. FNB e mothating wa ho hlahloba basebetsi ho hlwaya ba ka tshwanelehang le ho kgona ho lefella ntlo. Haeba basebetsi ba tshwaneleha bakeng sa Finance Linked Individual Subsidy Programme (FLISP), FNB e tla boela e thusa basebetsi ho fumana tshehetso ya FLISP.

Basebetsi bohle ba tla amohela tshehetso ya ditjhelete ya R110 000, ho sa natswe hore na ba tshwaneleha bakeng sa FLISP kapa tjhe. Morafo wa Sasol o ikemiseditse ho kgothalletsa batho ho ba le matlo a bona. Ho ke ke ha qalwa matlo a mang, ho fihlela ho rekisitswe matlo a 57 a seng a ntse a hahilwe.

4.6 Mehato ya ho sebetsana le phepo (Taelo ya 46(c)(v))

Ha ho na mohiruwa wa Mooikraal ya dulang hosetele mme kahoo ha ho sa hlokahala hore ba fepuwe.

4.7 Moralo o tswelang pele wa phumano ya mesebetsi (Taelo ya 46(c)(vi))

Phumano e Akaretsang ya Mesebetsi, Moralo wa ho Kenya Tshebetsong Ntshetsopele ya Barekisi le Dikgwebo e hlophisitsweng ho latela ditlhokahalo tsa Tumellano ya Morafo ya 2018

Ho latela temana ya 8 ya Tumellano ya Merafo ya 2018, motshwari wa tokelo ya ho rafa o tlameha ho tswela pele ho matahanya ditabatabelo tsa phumano ya mesebetsi tse tswang Tumellanong ya Morafo e fetileng le ditabatabelo tsa Tumellano ya Morafo ya 2018, nakong ya phetoho ya dilemo tse hlano. Ka ho kgetheha, temana ya 8:1 ya Tumellano ya Morafo ya 2018 e hloka hore motshwari wa ditokelo tsa ho rafa a romele moralo wa dilemo tse hlano o bontshang ho kenngwa tshebetsong ho tswelang pele ha ditabatabelo

tša phumano e akaretsang ya mesebetsi, ntshetsopele ya barekisi le dikgwebo (Phumano e Akaretsang ya Mesebetsi). Tumellano ya Morafo ya 2018 e boetse e hloka hore motshwari wa tokelo ya morafu a romele Leano la ho Kenya Tshebetsong Phumano e Akaretsang ya Mesebetsi (Phumano e Akaretsang ya Mesebetsi), e leng moralo o romeletsweng ho DMRE.

4.7.1 Thepa ya ho Rafa

Tabeng ya thepa ya ho rafa, Tumellano ya Morafo ya 2018 e qadile nako ya phetoho ya dilemo tse hlano kamora moo 70% ya sohle se sebediswang thepeng ya ho rafa e lokela ho fumanwa dikhamphaning tsa Afrika Borwa. 70% e boletsweng ka hodimo ya thepa ya ho rafa e rekilweng e sebedisitsweng e tlameha ho abuwa jwalokaha ho bontshitswe ka tlaase mona:

21% e tlameha ho sebediswa ho dikhamphani tsa Batho ba Neng ba Kotelwa Menyetla Pele (HDP) le tse laolwang ke bona ka bonyane 50% + 1 ya voutu ya Batho ba Pele ba Neng a Kotelwa Menyetla Pele (maHDP);

5% e tlameha ho sebediswa ho dikhamphani tsa basadi le/kapa batjha le tse laolwang ke bona ka bonyane 50% + 1 ya voutu ya basadi kapa batjha; le

44% e tlameha ho sebediswa dikhamphaning tse ikamahanyang tsa Matlafatso e Batsi ya Batho ba Batsho Moruong (B-BBEE) tseo beng ba tsona ba nang le bonyane 25% + 1 HDP ka bonyane boemo ba B-BBEE level 4 ho latela Molao wa Boitshwaro bo Botle wa Lefapha la Kgwebisano le Indasteri (DTI).

E le ho fihlella ditabatabelo tse boletsweng ka hodimo, Morafo wa Sasol o qala Leano la ho Kenya Tshebetsong Phumana ya Mesebetsi ka sepheo sa ho fihlella ditabatabelo tsa Tumellano ya Morafo ya 2018 nakong ya dilemo tse hlano tsa phetoho, e felang ka Tshitwe 2023. Ho fanwe ka dintlha **Theibole ya 18** ka tlaase.

Theibole ya 20: Ditabatabelo tsa Phumano ya Mesebetsi e Akaretsang bakeng sa thepa ya morao

Mokgahl elo	FY21	FY22	FY23	FY24	FY25
50% +1 ya le e laolwang ke HDP	4,2%	7,35%	10,5%	21%	21%
50% +1 ya le e laolang ke Basadi le Batjha	1%	1,75%	2,5%	5%	5%
25% +1 ya HDP le bonyane boemo ba DTI B-BBEE Level 4	8,8%	15,4%	22%	44%	44%

Ho latela Ditokisetso tsa Diphetoho tsa Tumellano ya Morafo, ho tekilwe ditabatabelo tse lokelang ho fihlellwa ka ho tswelang pele nakong ya phetoho ya dilemo tse hlano. Ke habohlokwa ho lemoha hore tjehelete ya sebele e sebedisitsweng ho reka thepa ya ho rafa ka 2020, e nkilwe e le motheo wa ho bala dipheresente tsa bajete e sebediswang mekgahlelong e hlalositse tsweng ke Tumellano ya Morafo. Dibajete tse lepilweng bakeng sa 2021 ho ya ho 2023 di etseditswe qeto ka ho eketsa tjehelete e sebedisitsweng ka

2020 tumellanong le keketseho e lebeletsweng ya Tshupane ya Tlhahiso ya Ditheko (PPI) ya Afrika Borwa. Kaha boikamahanyo le Tumellano ya Morafo, ka selemo se itseng, bo lekangwa le ho tlalehwa kgweding ya Tlhakubele selemong se latelang, palo ya makgaolakgang ya dipheresente tse sebedisitsweng thepeng ya ho rafa ka selemo se itseng e tla balwa ho tjehele ya sebele e sebedisitsweng selemong seo sa khalendara.

Ditabatabelo tsa diphetoho

Selemo sa 1: Tabatabelo ya 2019 e ne e le 10% ya bajete ya ho reka thepa ya ho rafa. Tshebediso ya ditjhelete thepeng ya ho rafa e fihlang ho R238,442,545 ka selemo seo 10% e fihlang ho R23,844,254. Tjhelete ya sebele e sebedisitsweng e etsang R213,772,062 e etsang 88.65% ya ditshebeletso tse sebedisitsweng ho mekgahlelo jwalokaha e hlalositse ke Tumellano ya Morafo.

Selemo sa 2: Tabatabelo ya 2020 e ne e le 20% ya bajete ya ho reka thepa ya ho rafa. Tshebediso ya ditjhelete thepeng ya ho rafa e fihlang ho R281,491,279 ka selemo seo 20% e fihlang ho R56,298,255. Tjhelete ya sebele e sebedisitsweng e etsang R245,639,577 e etsang 87.27% ya ditshebeletso tse sebedisitsweng ho mekgahlelo jwalokaha e hlalositse ke Tumellano ya Morafo.

Selemo sa 3: Tabatabelo ya 2021 ke 35% ya bajete e rerilweng ya ho reka thepa ya ho rafa ke R291,343,473 e leng se fihlang ho R101,970,215.

Selemo sa 4: Tabatabelo ya 2022 ke 50% ya bajete e rerilweng ya ho reka thepa ya ho rafa ke R300,375,120 e leng se fihlang ho R150,187,560.

Selemo sa 5: Tabatabelo ya 2023 ke 70% ya bajete ya ho reka thepa ya ho rafa ke R312,990,875 e leng se fihlang ho R219,093,612.

Bakeng sa 2024 le 2025 Morafo wa Sasol o tla boloka boemo ba 70% bo fihletsweng ka 2023.

4.7.2 Ditshebeletso

Tabeng ya ditshebeletso, Tumellano ya Morafo ya 2018 e qala nako ya phetoho ya dilemo tse pedi kamora moo tjhelete e sebediswang ho reka e tlameha ho leba dikhamphaning tsa mona Afrika Borwa, mme e abuwe ka tsela e latelang:

- 50% e tlameha ho sebediswa ho dikhamphani tsa 50% + 1 le tse laolwang ke HDP
- 15% e tlameha ho sebediswa ho dikhamphani tsa 50% + 1 le tse laolwang ke basadi;
- 5% e tlameha ho sebediswa dikgwebong tse rekisang tsa 50% + 1 le tse laolwang ke batjha; mme
- 10% e tlameha ho sebediswa ho dikhamphani tse ikamahanyang le B-BBEE tseo bonyane beng ba tsona ba batsho ba etsang 25% + 1.

E le ho fihlella ditabatabelo tsa ditshebeletso, Morafo wa Sasol o qala Leano la ho Kenya Tshebetsong Phumana ya Mesebetsi ka sepheo sa ho fihlella ditabatabelo tsa Tumellano ya Morafo ya 2018 nakong ya dilemo tse hlano tsa phetoho, e felang ka Tshitwe 2023. Ho fanwe ka dintlha **Theibole ya 20** ka tlaase.

Theibole ya 21: Ditabatabelo tsa Phumano ya Mesebetsi e Akaretsang bakeng sa ditshebeletso

Mokgahlelo	FY21	FY22	FY23	FY24	FY25
50% +1 ya le e laolwang ke HDP	50%	50%	50%	50%	50%
50% +1 ya le e laolwang ke Basadi	15%	15%	15%	15%	15%
50% +1 ya le e laolwang ke Batjha	5%	5%	5%	5%	5%
25% +1 ya HDP le bonyane boemo ba DTI B-BBEE Level 4	10%	10%	10%	10%	10%

Ditabatabelo tsa diphetoho

Ho latela Ditokisetso tsa Diphetoho tsa Tumellano ya Morafo, ho tekilwe ditabatabelo tse lokelang ho fihlellwa ka ho tswelang pele nakong ya phetoho ya dilemo tse pedi. Ho bohlokwa ho lemoha hore tjhelete ya sebele e sebedisitsweng ho reka ditshebeletso ka 2020 e sebedisitswe e le motheo mme e eketswa ho latela PPI dilemong tse setseng. Palo ya ho qetela ya boikamahanyo e tla lekanngwa kamora selemo se seng le se seng ho ipapisitswe le tjhelete ya sebele e sebedisitsweng selemong se fetileng.

Tabatabelo ya 2019 e ne e le 70% ya bajete ya ho reka. Tshebediso ya ditjhelete ditshebeletsong e fihlang ho R295,416,384 ka selemo seo 70% e fihlang ho R206,791,468. Yona e lekana le 90.52% ya ditshebeletso tse sebedisitsweng ho mekgahlelo e hlahositsweng ke Tumellano ya Morafo.

Tabatabelo ya 2020 e ne e le 80% ya bajete ya ho reka. Tshebediso ya ditjhelete ditshebeletsong e ne e fihla ho R346,110,136 ka selemo seo, mme 80% e fihlang ho R276,888,108. Yona e lekana le 89.63% ya ditshebeletso tse sebedisitsweng

mekgahlelong e hlalositse ke Tumellano ya Morafo.

Nakong ya SLP ena, Morafo wa Sasol o tla boloka boemo ba 80% bo fihletsweng ka 2020. Morafo wa Sasol o matahantse ditabatabelo tsa SLP le tse kenyelleditsweng Tumellanong ya Morafo ya 2018 mme wa romela moralo o hlokehang wa Ho Kenya Tshebetsong Leano la ho Raka.

5. Ditshebetso tse amanang le tsamaiso ya ho fokotsa mesebetsi le basebetsi (Taelo ya 46(d))

Selelekela

Morafo wa Sasol o ela hloko ntlha ya hore boemong bo itseng o ka nna wa tlameha ho fokotsa palo e itseng kapa basebetsi bohle ba wona. Maemo a sa lebellwang, a kang tshusumetso e hlahang kantle e ka fellang ka ho fokotseha ha phaello, boqapi ba tsa setekgeniki, tlhokeho ya hore morafo o hlodisane le lefatshe kapa diphetoho moralong o bohlale wa kgwebo ya morafo, a ka nna a hloka hore ho fokotswe mesebetsi kapa ho kwalwe morafo ka ho feletseng. Kahoo ho bohlokwa ho etsa mananeo a loketseng a ho laola ho kwalwa ha morafo ho kopanyelletsa le maqheka a ho fokotsa tahlehelo ya mesebetsi.

5.1 Foramo ya Kamoso

Khamphani e thehile Foramo ya Kamoso (FF) e ikemiseditseng ho kopana bonyane habedi selemong sa ditjhelete. FF e na le baemedi ba botsamaisi ba bobedi Morafo wa Sasol le (Ba)Molekane Konterakeng ya ka sehloohong, baemedi ba basebetsi le mekgatlo ya basebetsi mme e kgatha tema ya bohlokwa ditabeng tse amanang le ho fokotswa ha mesebetsi le/kapa ho fokotswa ha basebetsi.

Mesebetsi e ka sehloohong ya FF e akarelletsa, empa ha e felle ho:

Ho nka karolo ho hlwayeng mathata le diphephetso tseo morafo o tobaneng le tsona, le ditharollo tse ka nkwang;

Ho tsebisa batho ka SLP le mesebetsi e amehang; le

Ho ba kofuto ya ho fetisa melaetsa ya ditaba tse amang khamphani.

Maikemisetso a ka sehloohong a mananeo a ho laola ho fokotswa ha basebetsi le ho kwalwa ha morafo e tla ba:

ho thefula ditlamorao tsa ho fokotsa basebetsi;

ho thusa kahohle kamoo ho ka kgonehang basebetsi ba anngweng ke mohato wa ho fokotsa basebetsi;

ho potlakisa mananeo a thupello e le ho netefatsa hore batho ba fumana tsebo e eketsehileng ya mesebetsi e tla ba thusa ho fihlella mesebetsi e meng ebang ke morafong oo kapa sebakeng se seng;

ho netefatsa hore ho ralwa ka nepo ditaba tsa ho fokotsa mesebetsi le/kapa ho

fokotsa basebetsi;

ho bebofatsa ditlamorao tsa moruo setjhabeng le moruong wa lebatowa hammoho
le dibakeng tse ding tse romelang basebetsi; le

ho buisana le basebetsi esale ka nako ka ditaba tsohle tsa SLP.

5.2 Maqheka a ho baballa mesebetsi le ho qoba ditahlehelo tsa mesebetsi le ho fokotseha ha kgiri

Ho latela Karolo ya 52(1) ya MPRDA, haeba rashio ya tswala ya lekeno e le ka tlaase ho tse tshelentseng (6%) ka kakaretso ka nako e tswelang pele ya dikgwedi tse leshome le metso e mmedi (12) kapa haeba haeba dipheresente tse leshome (10%) kapa ho feta tsa basebetsi di ka fokotswa mosebetsing, khamphani e itlama ho tsebisa hanghang Lekgotla la Tlhabollo ya Dirafshwa le Merafo ka ketsahalo eo. Hape e itlama ho ikamahanya le ditaelo dife kapa dife tsa letona tse hlahiswang ke bohato bo jwalo.

Ho ntse ho le jwalo, ho lokisetsa ho fokotsa mesebetsi le/kapa ho fokotsa basebetsi ho tla etswa ho latela SLP mme ho tla amahanngwa le mohato wa ho hlophisa basebetsi o tla beng o le teng ha morafu o ntse o sebetsa. E le karolo ya mohato ona, ho tla nkwa matsapa wohle ho kgothalletsa tshireletso ya mesebetsi ka tsamaiso e kgabane ya mesebetsi ya morafu. Mesebetsi e sa tshwaneng ya kgwebo ya dikhamphani tse ka sehloohong tse konterakeng di phetha tema ya bohlokwa kgahlanong le tlhokeho ya ho fokotsa basebetsi le tahlehelo e ka bang teng ya mesebetsi.

Tshebediso e batsi ya (Ba)Molekane Konterakeng mesebetsing ya kgwebo ya Morafu wa Sasol e thusa ka ho sireletsa mesebetsi hobane (Ba)Molekane Konterakeng ka boyena o tiisa hore ha nako e ntse e feta o sireletsa boleng ba basebetsi ba hae ba rupetsweng le ba nang le boiphihlelo ebile ba sebediswa diprojekeng le mesebetsing e sa tshwaneng ha ba hloka hla.

Ho phaella moo, ho latela leqheka la khamphani la tlhabollo ya tsebo ya mesebetsi, ho amehilwe ka ho fa basebetsi tsebo ya mesebetsi e menyane nakong ya ha morafu o ntse o sebetsa. Tsebo ena ya mesebetsi e lokela ho fuwa basebetsi bao mohlomong ba sa lakatseng ho romelwa nqe nngwe kapa ba ke keng ba nkuwa mesebetsing e meng ya konteraka, hore ba dule ba le mahlahahla moruong haeba ho fokotsa mesebetsi le/kapa basebetsi ho sa qobehe.

Maemong ao khamphani e nang le boikutlo ba hore ho fokotsa basebetsi ha ho qobehe, e tla tshwara ditherisano tse loketseng le bohle ba thahasellang le ba amehang, jwalokaha ho lebeleletse ho ya ka Karolo ya 189 ya Molao wa Dikamano tsa Basebetsi (LRA). Moifo wa bookamedi ba morafu o tla laola mohato ona wa ditherisano ho netefatsa melaotheo e boletsweng ho **Theibole ya 21** ka tlaase le hore o sebediswa mohatong ona kaofela.

Theibole ya 22: Moralo wa mohato o nkuwang bakeng sa phokotso ya basebetsi le mosebetsi

Moralo wa Bohato bo Bohlale wa Lenaneo la Botataisi	Lefapha le Ikarabellang	Nako e Fanweng
Dipuisano tse tswelang pele le ditho tsa Foramo ya Kamoso.	Lefapha la HR	Tse Tswelang Pele
Ditherisano le mekgatlo e amehang ya basebetsi, baemedi ba basebetsi le basebetsi ba ka nnang ba angwa ke ho fokotswa mosebetsing.	Lefapha la HR	E Tswelang Pele
Tshebediso ya melaomotho e amohelehang hohle ya ho fokotswa mosebetsing.	Lefapha la HR	E Tswelang Pele
Kabo ya tlhahisoleseding ya boemo ba ditjhelete le tshebetso ya morao le ditho tsa Foramo ya Kamoso le mekgatlo ya basebetsi kapa baemedi ba basebetsi.	Lefapha la HR	Ho Tswelang Pele
Ho hlahloba ditshisinyo tse tswang mekgatlong ya basebetsi le/kapa baemedi ba basebetsi.	Lefapha la HR	Ho Tswelang Pele
Ho sebedisa maqheka a bohlale ho qoba kapa ho fokotsa taba ya ho fokotsa batho mesebetsing.	Lefapha la HR	Se Tswelang Pele

Ho phaella mehatong e meng e behilweng ke mesebetsi e sa tshwaneng ya (Ba)Molekane Konterakeng, morao o tla nahana ka mehato e meng e ka nnang ya akarelletsa:

- Ho beha meja fatshe mosebetsing ka boikgethelo kapa e le setlamo;
- Ho fokotswa mosebetsing ka boikgethelo;
- Ho sebetsa dihora tse kgutshwanyane;
- Ho fedisa kapa ho fokotsa ho sebetsa ovathaeme.
- Ho fediswa ha ditshebetso tsa basebetsi ba nakwana le (Ba)Molekane Konterakeng (ho itshetlehile ka diphelelo tsa konteraka);
- Ho emiswa ha ho thaatha basebetsi botjha;
- Ho romelwa mesebetsing e meng hape;
- Ho aba mosebetsi; le
- Tshisinyo efe kapa efe e nngwe e hlwailweng nakong ya ditherisano.

5.3 Maqheka a ho fana ka ditharollo tse ding le mekgwatshebetso ya ho theha mesebetsi e sireleditsweng

Ho latela Karolo ya 52(1) ya MPRDA, khamphani e itlama ho tsebisa Lekgotla la Ntshetsopele ya Dirafshwa le Merafo ka kgoneho leha e le efe ya hore morao o fokotse basebetsi ha sena se hloka hlahala nakong ya ha morao o ntse o sebetsa le nakong ya dilemo tse tharo (3) ho ya ho tse hlano (5) pele ho bofelo ba nakong ya tshebetso ya

morafo. Tsebiswa e jwalo e tla akarelletsa dinako tse behilweng bakeng sa ho kwalwa le ditaba tse tshohlilweng ho FF. Mahlakore a mang a thahasellang a neng a tla tsebiswa e ne e tla ba Lefapha la Basebetsi (DoL), bomasepala ba selehae le ba boholong ba amehang ka dibaka leha e le dife tse romelang basebetsi jwalokaha ho boletswe direkotong tsa morafo. Jwalokaha ho boletswe ka hodimo, ho tla boela ho qalwa mohato wa ditherisano o batsatsi ho latela Karolo ya 189 ya LRA. Ho itshetlehile ka matlotlo a fumanehang, khamphani e tla thusa basebetsi ba amehileng ka ho ba fa mefuta e sa tshwaneng ya maqheka a akarelletsang a boletsweng **Theiboleng ya 22** e ka tlaase.

Theibole ya 23: Ditharollo tse fumanehang bakeng sa basebetsi ba anngwang ke ho fokotswa mosebetsing

	Maqheka
1.	Thuso, pele ho letsatsi la ho fokotswa mosebetsing, le ho rupelwa botjha, thupello ya ho qala dikgwebo le ditsela tse ding tsa ho ntlafatsa mekgwa ya ho tswela pele motho a sebetsa.
2.	Tataiso le thuso tsa ho tshetsetsa basebetsi ho sebedisa ho sebedisa methati efe kapa efe ya kahara khamphani ya ho romelwa mesebetsing e meng.
3.	Thuso ya ho fihlella mesebetsi e fumanehang le e loketseng merafong kapa dikhamphaning tse ding tsa selehae.
4.	Ho tsebisa merafo e mabapi ka mohato wa ho fokotsa basebetsi le ho utlwa hore na ha ho na dikgeo leha e le dife tsa mosebetsi.
5.	Thuso ya ho ingodisa jwaloka mmatti wa mosebetsi le DoL e loketseng le/kapa diejensi tse batelang batho mesebetsi.
6.	Thuso ya ho fihlella tokisetso ya ho batliswa mosebetsi le/kapa ho fetola boeletsu ba ho fetola mosebetsi ho tloha difeme tse loketseng tsa boeletsu ho tsa kgwebo kapa ditsi tsa dikeletso tsa mesebetsi setjhabeng.
7.	Thuso ya ho tlatsa kopo ya mosebetsi le diforomo tse ding tse amehang.
8.	Keletso ya ho rala ditjhelete hammoho le keletso le tshetsetso ya ho fihlella tefo ya letlole la dipenshene/provident fund hammoho le ho tleleima UIF kapa thuso e nngwe e fanwang ke mmuso.
9.	Ho fa batho ka bomong le dihlopha boeletsu bo thobang maikutlo hore ba kgone ho sebetsana le ho imelwa kelellong ho amahanngwang le ho fellwa ke mosebetsi. Sena se tla atolosetswa ho basebetsi ba fokoditsweng le ba siilweng.

Sena se tla tlatselletswa ka thupello ya tsebo ya mesebetsi eo mosebetsi ka mong a bileng le monyetla wa ho o etsa ha a ntse a hirilwe, ho kopanyelletsa le thupello ya tsebo ya mesebetsi e menyenyane. Ho tla bolokwa dathabeise ya basebetsi ba fokoditsweng, mme ho tla nahanwa ka bona ha ho hlaha mesebetsi, ho ipapisitswe le ditlhokeho tsa tsebo ya mesebetsi e jwalo, haeba ho hlaha dikgeo tse ntjha morafong nakong e tlang.

5.4 Tsebo ya mesebetsi e menyane

Thupello ya tsebo ya mesebetsi e menyane e hlomella basebetsi ka tsebo ya mesebetsi eo ba ka e sebedisang indastering e nngwe ho fapana le ya morafo haeba morafo o kwalwa mme ba fokotswa mosebetsing hammoho le basebetsi ba tlohelang Morafo wa

Sasol ka lebaka la ho beha meja fatshe kapa ha mmele o se o hana ho phetha mesebetsi ya ka tlasa lefatshe. Mofuta wa thupello e fanwang o itshetleha ka seo basebetsi ba se hlokang, jwalokaha se bolelwa nakong eo ho etswang thupello. Basebetsi ba kgethwa ka tsela ena hore ba nke karolo thupellong ya mesebetsi e menyane:

Baithuti ba Kahara Mokgatlo

Lenaneo lena le ile la hlophiswa ka sepheo sa ho thusa motho ka mong ho fumana tsebo, le ho mo lokisetsa ha a tlohela mosebetsi ha Sasol le/kapa a beha meja fatshe. Palo e loketseng e habilweng bakeng sa baithuti ba kahara mokgatlo ke:

1. Ya Setlamo Morafo wa Sasol o hloka hore basebetsi bohle ba dilemo di 54 kapa ka tlasa moo, bao ka mabaka a sa tshwaneng ba seng ba sa kgone ho phetha mesebetsi e tlwaelehileng kapa ba seng ba se na sebaka boemong ba bona ba hona jwale kapa boemo bo bong *KAPA* basebetsi ba anngweng ke ho fokotswa mosebetsing ebile ba se na tsebo ya mesebetsi e ananelwang ho kgetha lenaneo la tsebo ya mesebetsi e menyane ya kgetho ya bona.
2. Ya Boikgethelo Thupello ya tsebo ya mesebetsi e menyane e le ho itokisetsa ho beha meja fatshe ke ya boikgethelo ho basebetsi ba dilemo di 55 ho ya hodimo.
3. Mekgelo Batho ba nang le trade / ditei le diSP ha ba nahanelwe bakeng sa tsebo ya mesebetsi e menyane kaha boiphihlelo ba bona e se e ntse e le tsebo eo motho a ka tsamayang le yona. Batho ba sa lokollwang ke Setsebi sa Bophelo bo Botle sa Sasol ha baa dumellwa ho ba teng.
4. Tumello e kgethehileng Morafo wa Sasol o tla tla dumella mohiruwa ho phethela lenaneo la hae la tsebo ya mesebetsi e menyane kamora letsatsi la ho beha meja fatshe kapa mohato wa ho fokotsa batho mosebetsing.

Baithuti ba Kantle ho Mokgatlo

Motho ofe kapa ofe ya sa hirwang ya tswang motseng wa selehae o amehang a ka nna a nka karolo Lenaneong la Tsebo ya Mesebetsi e Menyane. Bonyane baithuti ba kantle ho mokgatlo ba tlameha ho ba dilemo di 18. Palo e loketseng e habilweng bakeng sa baithuti ba kantle ho mokgatlo ke:

1. Batho ba sa hirwang ba tswang motseng wa morafu; le
2. Baithuti ba kantle ho mokgatlo ba tla nahanelwa kamora tiiso ya ho qetela ya baithuti ba kahara mokgatlo kaha ba kahara mokgatlo ba nkwa ba tla pele.

Ho kgethwa ha basebetsi hore ba nke karolo lenaneong lena ho etswa ke Lefapha la Basebetsi, ka ho rerisana le baemedi ba mekgatlo ya basebetsi. Thupello yohle e lefella ke Morafo wa Sasol mme ha ho hlokahala, ho latwa setsebi seo e leng mofani wa ditshebeletso kante hore a fane ka thupello. Sheba **Theibole ya 23** bakeng sa ditabatabelo tse amanang le tsebo ya mesebetsi e menyane.

Mofuta wa thupello ya tsebo ya mesebetsi e menyane e thahamisitsweng ka tlaase mona o bontsha dintho tse hlokahalang hona jwale ebile o ka fetoha ha nako e ntse e feta. Mofuta wa thupello e hlokwang ke mosebetsi o tla etelletswa pele.

Theibole ya 24: Kakaretso ya ditabatabelo tsa tsebo ya mesebetsi e menyane

	FY21		FY22		FY23		FY24		FY25	
	Tabatabelo: 20		Tabatabelo: 20		Tabatabelo: 20		Tabatabelo: 20		Tabatabelo: 20	
	MaHDP		MaHDP		MaHDP		MaHDP		MaHDP	
Bong	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
Tabatabelo	13	7	13	7	13	7	13	7	13	7
Kakaretso	20		20		20		20		20	
Ditjeho	R 1 080 000		R 1 112 400		R 1 145 772		R 1 180 145		R 1 215 549	

*di itshetlehile ka ho nyoloha ka 3% ka selemo

5.5 Maqheka a ho ntlafatsa tsela eo setjhaba le moruo o amehang ka yona

Hase basebetsi feela ba angwang ke ho fokotswa ha mosebetsi o etswang le ho fokotswa ha basebetsi, empa le dikgwebo le metse e mabapi le ya ameha. Kahoo, ke habohlokwa ho hlophisa ka hloko e le ho fokotsa ho putlama ho ka bang teng ha dintho boemong boo. Sepheo se ka sehloohong sa Mananeo a Lefapha la Basebetsi le mananeo a LED ke ho nolofatsa kgolo e sa kgaotseng ya setjhaba le ya moruo metseng ya selehae nakong ya ha morao o sebetsa. Sena se tla lokela ho tlatselletswe ke mehato e meng ya ho laola ditlamorao tsa ho kwalwa ha morao metseng e mabapi le metseng eo basebetsi ba neng ba hlaha ho yona.

Bookamedi ba morao, hammoho le FF, bo tla sekaseka ditlamorao tse tla bakwa ke ho fokotsa batho mosebetsing le/kapa ho kwalwa ha mesebetsi ya wona. Taba ena e tla tsebiswa batho le metse e amehang e le hore bohle ba amehang ba utlwisise hore na ditlamorao tsa ho fokotswa mosebetsing le/kapa ho kwalwa ha morao e tla ba dife. Ditshisinyo tsa ho fokotsa ditlamorao boemong ba setjhaba le moruong tsa sebaka se amehang di tla tshohlwa. E le ho lekola ditlamorao tsena, manollo ya ditlamorao setjhabeng le moruong (SEIA) e tla etswa ke baeletsi ba ditsebi pele ho etswa meralo e feletseng ya taolo ya ho kwalwa ha morao. Tihahlobo e jwalo ya ditlamorao e tla kenyelletsa tshebedisano le bobedi Foramo ya Kamoso le mekgatlo ya setjhaba e amehang.

Meralo ya ho laola ditlamorao tse ka bang teng setjhabeng le moruong tsa ho fokotswa mosebetsing le/kapa ho kwalwa ha morao e tlameha ho ba e akaretsang tsohle mme e tla akarelletsa mefuta e sa tshwaneng ya maano. Melaotheo ya bohlokwa ya ho etswa le ho kenngwa tshebetsong ha maqheka a ho kwalwa ha morao e boletswa **Theiboleng ya 24** e ka tlaase.

Theibole ya 25: Maqheka bakeng sa ho kwalwa ha morao

Moralo wa Bohato bo Bohlale wa Lenaneo la ho Kwala Morafo	Lefapha le Ikarabellang	Nako e behilweng
Ditherisano tse batsi le tse tebileng le dihlopha tsa baamehi ba tswang metseng e mabapi, mafapheng a mmuso le dihlopheng tse ding tse thontsweng.	Ditokelo tsa ho Rafa le HR	Tse tswelang pele
Dipuisano tse batsi le tse tebileng le dikgwebo tsa selehae tse itshetlehileng ka morao le ba sa itshetlehang ka wona.	Ditokelo tsa ho Rafa le HR	E tswelang pele

<p>Matlafatso ya bokgoni ba ho thusa basebetsi ba fokoditsweng ho theha dikgwebo tsa bona kapa ho thusa dikgwebo tsa selehae ho atolosa mesebetsi ya bona ho kopanyelletsa le empa ho sa felle ho: Ho etsa hore tshehetso, tataiso le thuso di fumanehe bakeng sa batho ba amehang nakong ya ha morafu o sa ntse o sebetsa le ka nako ya ho fokotswa mosebetsing;</p> <p>Ho kgothalletsa lerato la ho theha dikgwebo hara dikgwebo tsa selehae le hara basebetsi ba thahasellang; le</p> <p>Ho tshehetsa dikgwebo tsa selehae le borakgwebo ka maano a ho fana ka tataiso le ho tshehetsa ka nakwana a thehilweng ditlhokong tsa motataiswa.</p>	<p>Ditokelo tša ho Rafa le HR</p>	<p>E tswelang pele</p>
--	---	--------------------------------

Moralo wa Bohato bo Bohlale wa Lenaneo la ho Kwala Morafo	Lefapha le Ikarabellang	Nako e behilweng
Ho tswela pele ho tataisa dihlopha tsa matlafatso le mekgatlo ya metse ya selehae ho qadile ha morafu o ntse o sebetsa tumellanong le ditlhoko tsa dihlopha/mekgatlo ena ho sebediswa maano a nakwana a neng a se a ntse e le teng.	Ditokelo tsa ho Raha le HR	E tswelang pele
Tshehetso e hodisang bakeng sa dihlopha tsa matlafatso le mekgatlo ya metse ya selehae ka ho ithuta ho tutswang ho reretsweng ho fana ka boiphihlelo bo tsamaisana le ditlhoko tse hlwailweng le ho hahella tsebong ya mesebetsi le tsebong e seng e ntse e le teng.	Ditokelo tsa ho Raha le HR	E tswelang pele
<p>Ho fa basebetsi ba tobaneng le ho fokotswa mosebetsing tsebo ya mesebetsi e menyane (ho phaella ho eo ba e fumaneng ha morafu o ntse o sebetsa ho latela maano a ntshetsopele ya tsebo ya mesebetsi le ho hlophisa basebetsi ho boletsweng Karolong ya 2,3.6), haholoholo tsebo ya mesebetsi e sa amaneng le merafo. Tsebo e jwalo ya mesebetsi e tlameha ho ba e ka sebediswang leha motho a se a sa sebeletse khamphani ena le ho mo fa monyetla o sa feleng wa hore a ka hirwa, mme kae kapa kae moo ho kgonehang, e tla:</p> <p>Hahella tsebong ya mesebetsi eo basebetsi ba seng ba ntse ba na le yona mme a tlotlwe naheng ena; Thusa basebetsi ho laola mesebetsi ya bona ka o kwala dikgeo tse hlwailweng tsa tsebo ya mesebetsi; mme</p> <p>E tlatsetse tseong e seng e le teng ka thupello e amanang le kgwebo moo ho loketseng.</p>	Ditokelo tsa ho Raha le HR	E tswelang pele

6 Phano ya ditjhelete bakeng sa ho kenya tshebetsong SLP (Molao wa 46(e))

Morafo wa Sasol o tla netefatsa hore ditjhelete di a fumaneha ho thusa basebetsi le baokamedi ba abetsweng ho phethisa boitlamo bo boletsweng ho SLP ena ka lekgetlo la bajete ya selemo le selemo. Ho bohlokwa ho elellwa hore ditjeho tsohle tse amanang le HRD eba karolo ya ditjeho tsa ho sebetsa tsa Morafo wa Sasol le hore ho ke ke ha eba le ditokisetso tse kgethehileng tse etswang ntlheng ena. **Theibole ya 25** e fana ka kakaretso ya phano ya ditjhelete. Ho lokela ho elwe hloko hore ditabatabelo tse bontshitsweng di tla hlahlojwa kgafetsa ka lebaka la moruo o sa tsitsang le ho hloka botsitso ha indasteri ya mafura le ya merafo. Haeba ho ka hlokahala hore ho fetolwe ditabatabelo tsa dithuso tsa ho ithuta le dibasari tse yang kantle, Morafo wa Sasol o tla buisana le DMRE bakeng sa tataiso ya ho sebetsana le dipheleho tseo.

Theibole ya 26: Phano ya ditjhelete bakeng sa dikarolo tsa SLP

Ntho	FY21	FY22	FY23	FY24	FY25	Kakaretso
Lenaneo la Tlhabollo ya Basebetsi	R2,031 999	R2,031 999	R2,031 999	R2,031 999	R2,031 999	R10,159 995
Lenaneo la Tlhabollo ya Moruo wa Selehae	R3,300 000	R9,200 000	R3,500 000	R750,000	R750,000	R17,500 000
Taolo ya ho Fokotsa Mosebetsi le Basebetsi (Tsebo ya mesebetsi e menyane)	R1,080 000	R1,112 400	R1,145 772	R1,180 145	R1,215 549	R5,733 866
Kakaretso	R6,411 999	R12,344 399	R6,677 771	R3,962 144	R3,997 548	R33,393 861

7. Boitlamo

Sasol Mining (Proprietary) Ltd e emetswe ke **Mashudu Precilla Ndou**, mosebetsing wa hae jwaloka **Motlatsi wa Mopresidente | Hlooho : Corporate & Community Affairs Energy Operations (ROAS, Mining, P&E & Operation Improvement & Secunda Operations)**, ya dumelletsweng ka nepo, o tshepisa ho nka mehato yohle e utlwahalang ho ikamahanya le lesedi lena, ditlhokahalo, boitlamo le maemo a boletsweng moralong ona wa Setjhaba le Mosebetsi.

E saenetswe Secunda ka _____mohla la _____2021.

E saennwe ke: Mashudu Ndou
E saennwe ka:2021-08-19 09:11:41 +02:00
Lebaka:Ke tjhaela monwana tokomane ena

Tshaeno ya motho ya ikarabellang _____
Mashudu Ndou